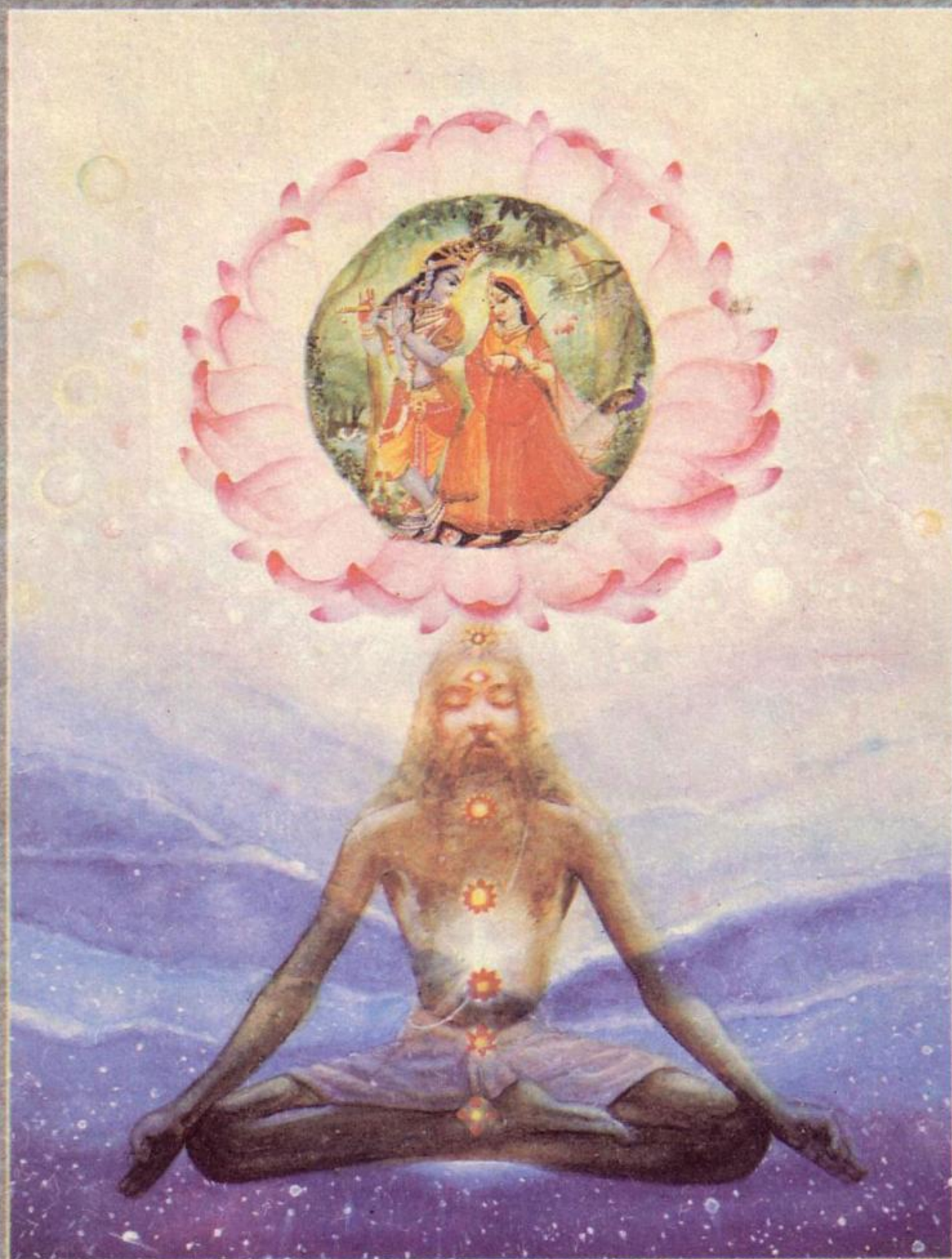
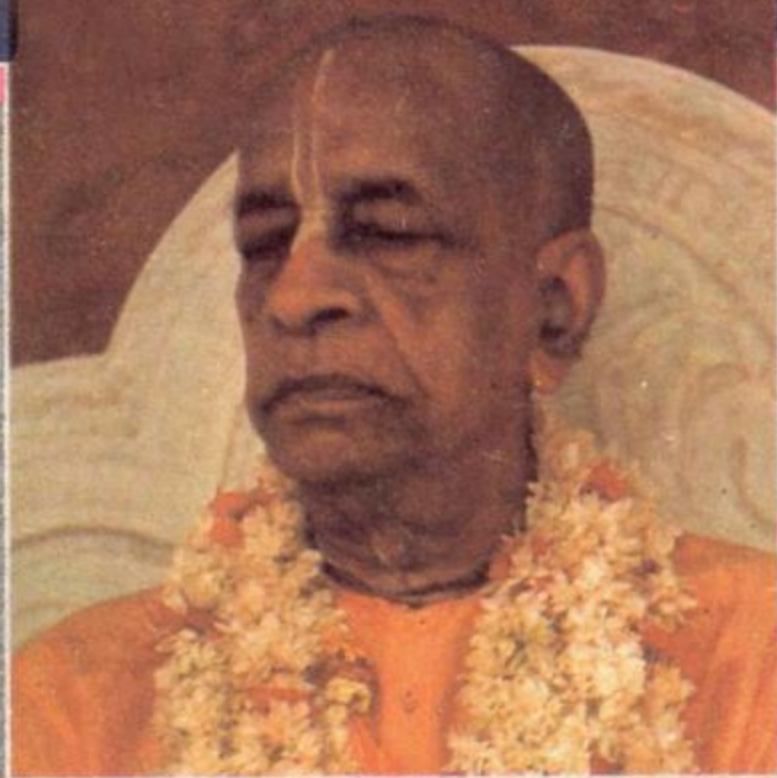

ANAPUS LAIKO IR ERDVĒS

Jo Dieviškoji Malonė
A.C. Bhaktivedanta Swami Prabhupāda
Tarptautinės Krišnos Samonės Organizacijos Ikkūrējas-Ācārya

Kiekvienas gali pamėginti nukeliauti į bet kuria norimą planetą, bet tai imanoma tik psichologinių proto pokyčių ar yogos galių dėka. Protas — materialaus kūno centras. Kas, laikydamasis nurodytų bhaktiyogos taisyklių, išmoksta perkelti mintis nuo materijos į dvasinį Dievo pavidalą, lengvai pasiekia Dievo karalystę antimaterialiame danguje. Tai nekelia jokių abejonių.

Knygos autorius — Jo Dieviškoji Malonė A.C. Bhaktivedanta Swami Prabhupāda išleido daugiau kaip 60 tomų autoritetinių vertimų su komentarais bei studijų, kuriose apžvelgia Indijos religijos bei filosofijos klasikinius kūrinius. Mokslininku nepaprastai vertinamos už autoritetingumą, minties gilumą ir aiškumą, šios knygos naudojamos kaip akademiniai vadovėliai daugelyje žymiausių pasaulio koledžų.

Jo Dieviškios Malonės
A.C. Bhaktivedantos Swami
Prabhupādos knygos

lietuvių kalba:

Bhagavad-gītā, kokia ji yra
Viešpaties Caitanyos mokymas
Atsidavimo nektaras
Śrī Īsopaniṣada
Anapus laiko ir erdvės
Išsivadavimo beieškant

anglų kalba:

Bhagavad-gītā As It Is
Śrīmad-Bhāgavatam, 1-10 Giesmės
Śrī Caitanya-caritāmṛta (17 tomų)
Kṛṣṇa, The Supreme Personality of Godhead
Teachings of Lord Caitanya
The Nectar of Devotion
The Nectar of Instruction
Śrī Īsopaniṣad
Easy Journey to Other Planets
Teachings of Lord Kapila, the Son of Devahūti
Teachings of Queen Kuntī
The Science of Self-Realization
The Path of Perfection
Kṛṣṇa Consciousness: The Topmost Yoga System
Perfect Questions, Perfect Answers
Transcendental Teachings of Prahlāda Mahārāja
Kṛṣṇa, the Reservoir of Pleasure
Life Comes From Life
The Perfection of Yoga
Beyond Birth and Death
On the Way to Kṛṣṇa
Rāja-vidyā: The King of Knowledge
Elevation to Kṛṣṇa Consciousness
Search for Liberation
Kṛṣṇa Consciousness: The Matchless Gift
Dialectic Spiritualism — A Vedic View of Western Philosophy
Preaching Is the Essence
Žurnalas „Back to Godhead” (Īkūrējas)

ŠLOVĖ ŠRĪ GURU IR GAURAŅGAI

ANAPUS LAIKO IR ERDVĖS

Jo Dieviškoji Malonė

A.C. Bhaktivedanta Swami Prabhupāda

Tarptautinės Krišnos Samonės Organizacijos Įkūrėjas-Ācārya

THE BHAKTIVEDANTA BOOK TRUST

Easy Journey to Other Planets (Lithuanian)

Skaitytojus, susidomėjusius knygoje keliamais klausimais, kviečiame apsilankyti kuriame nors Tarptautinės Krišnos Sąmonės Organizacijos centru ar rašyti adresu:

232056 Vilnius-56,
a/d 1303

233000 Kaunas,
Savanorių pr. 37

**KAUNO VEDŲ KULTŪROS
CENTRO BIBLIOTEKA**

© 1991 THE BHAKTIVEDANTA BOOK TRUST reg.
Teisė publikuoti šią medžiagą priklauso leidyklai
ISBN 5-7122-0013-9

Skiriu
viso pasaulio mokslininkams,
palaiminus mano dvasiniam mokytojui,
Jo Dieviškajai Malonei
Śrī Śrīmad Bhaktisiddhāntai Sarasvatī
Gosvāmī Mahārājai

Turinys

Pratarmė	vii
1. Antimaterialūs pasauliai	1
2. Planetų sistemų įvairovė	35
Žodynėlis	55

Pratarmė

Gyvai būtybei, ypač civilizuotam žmogui, būdingas noras gyventi amžinai ir laimingai. Ir tai visai natūralu, kadangi iš prigimties gyva būtybė — amžina ir laiminga. Tačiau dabartiniame sąlygotame būvyje ji kovoja su besikartojančiu gimimu ir mirtimi, todėl nepasiekia nei laimės, nei nemirtingumo.

Vienas naujausių norų, kurie gimė žmogui — keliauti į kitas planetas — irgi visai natūralus, nes žmogus turi konstitucinę teisę keliauti į bet kurią materialaus ar dvasinio dangaus dalį. Tokia kelionė nepaprastai vilioja ir jaudina, kadangi materialiam ir dvasiniam danguje gausu planetų, kurioms būdingos labai skirtingos savybės ir kuriose gyvena įvairiausios gyvosios esybės. Norą keliauti galima įgyvendinti pasinaudojus *yogos* procesu. Tai priemonė patekti į bet kurią norimą planetą — net ir į tas planetas, kur gyvenimas ne tik amžinas ir palaimingas, bet kur viešpatauja daugybė įvairiausių džiaugsmą teikiančių energijų. Kiekvienas, kuris pasiekia laisvę dvasinėse planetose, nebeprivalo grįžti į šią nelaimingą šalį, kur gimstama, senstama, sergama ir mirštama.

Individualiomis pastangomis žmogus lengvai gali pasiekti tokio tobulumo lygį. Reikia tiesiog praktikuoti nurodytą *bhakti-yogos* metodą, o daryti tai galima net ir savo namuose. Turint tinkamą vadovą, šis metodas bus paprastas ir džiaugsmingas. Šioje knygoje siekiama informuoti visus žmones, o ypač filosofus ir teologus, kaip patekti į kitas planetas pasinaudojus aukščiausiu iš visų *yogos* procesų — *bhakti-yoga*.

Antimaterialūs pasauliai

Materialistinis mokslas vieną gražią dieną gali atrasti amžiną antimaterialų pasaulį, kuris labai ilgą laiką buvo nežinomas paskendusiams ginčiuose materializmo šalininkams. Šiuolaikinės mokslinės antimaterijos sampratos klausimu, „Times of India“ (1959 m. spalio 27 d.) paskelbė štai tokį pranešimą:

Stokholmas, 1959 m. spalio 26 d. Dviems amerikiečių mokslininkams, branduolinės fizikos specialistams, šiandien buvo suteikta 1959 metų Nobelio premija fizikos srityje už antiprotono atradimą, įrodanti, kad materija egzistuoja dviem formom, kaip dalelė ir antidalelė. Premiją gavo 69 metų italų kilmės Dr. Emillo Segre ir Dr. Owen Chamberlain iš San Francisko... Pagal vieną pagrindinių naujosios teorijos prielaidų egzistuoja kitas pasaulis, arba antipasaulis, sudarytas iš antimaterijos. Antimaterialų pasaulį turėtų sudaryti atominės ir subatominės dalelės, skriejančios priešingomis orbitomis, negu tai vyksta mums žinomame pasaulyje. Jeigu šie du pasauliai kada nors susidurs, juos sunaikins vienas akinantis sproginimas.

Pranešime iškelti tokie teiginiai:

1. Egzistuoja antimaterialus atomas arba dalelė, pasižyminti priešingomis materialiam atomui savybėmis.
2. Be materialaus pasaulio, yra ir kitas pasaulis, apie kurį mūsų žinios labai ribotos.

3. Tam tikru momentu antimaterialus ir materialus pasauliai gali susidurti ir sunaikinti vienas kitą.

Mes, teistinio mokslo pasekėjai, galime visiškai sutikti su pirmuoju ir antruoju punktais, o štai su trečiuoju sutinkame tik-tai tiek, kiek leidžia ribotas mokslinis antimaterijos apibrėžimas. Sunkumą sudaro tas faktas, kad mokslininkų antimaterijos samprata kalba tik apie dar vieną materialios energijos atmainą, tuo tarpu tikroji antimaterija turi būti visiškai nemateriali. Pagal savo esmę materija sunaikinama, o antimaterija — jeigu ji iš tikrųjų neturi jokių materialių požymių — jau pagal savo prigimtį privalo būti nesunaikinama. Jei materija sunaikinama ar suskaldoma, tai antimaterija privalo būti nesunaikinama ir nesuskaldoma. Pabandykime aptarti šiuos teiginius autentiškų šventraščių požiūriu.

Vedos — plačiausiai pripažinti pasaulyje šventraščiai. Jos padalintos į keturias dalis: „Sāma“, „Yajur“, „Ṛg“ ir „Atharva“. Eilinio proto žmogui labai sunku suvokti Vedų esmę. Kad būtų suprantamesnės, keturios Vedos aiškinamos istoriniame „Mahābhāratos“ epe ir aštuoniolikoje „Purāṇu“. „Rāmāyaṇa“ — taip pat istorinis epas, sukaupęs visą reikalingą žmogui Vedų informaciją. Taigi keturios Vedos, pirminė Vālmikio „Rāmāyaṇa“, taip pat „Mahābhārata“ ir „Purāṇos“ priskiriamos prie Vedų raštijos. „Upaniṣados“ — tai keturių Vedų dalys, o „Vedānta-sūtros“ — kūrinys, atspindintis Vedų esmę. Visą Vedų raštiją apibendrina „Bhagavad-gītā“, kuri laikoma visų „Upaniṣadų“ esme ir parengtiniu „Vedānta-sūtrų“ aiškinimu. To pagrindu galima daryti išvadą, kad Vedų esmei atskleisti pakanka vien „Bhagavad-gītos“, nes ją paskelbė Viešpats Śrī Kṛṣṇa, Aukščiausias Dievo Asmuo, kuris nužengė į materialų pasaulį iš antimaterialaus suteikti išsamią informaciją apie aukštesniosios formos energiją.

Aukštesniąją Dievo Asmens energijos formą „Bhagavad-gītā“ aprašo kaip *parā prakṛti*. Neseniai mokslininkai padarė atradimą, kad egzistuoja dviejų formų neamžina materija, tuo tarpu „Bhagavad-gītā“ pateikia pačią tobuliausią materijos ir antimaterijos sampratą, aiškindama ją kaip dvi energijos formas. Materija — tai energija, kurianti materialų pasaulį. Ta pati energija, tik aukštesnės formos, kuria ir antimaterialų (transcendentinį) pasaulį. Gy-

vosios esybės priklauso aukštesniosios energijos kategorijai. Žemesnioji, arba materialinė energija, vadinama *aparā prakṛti*. Todėl „Bhagavad-gītā” kalba apie dvi kuriamosios energijos formas, būtent: *aparā* ir *parā prakṛti*.

Materija pati kuriamosios galios neturi. Tik tuo atveju, kai ją veikia gyva energija, sukuriama materialūs daiktai. Todėl materija grubia forma yra latentinė Aukščiausios Būtybės energija. Natūralu, kad, mąstydami apie energiją, prisimename ir energijos šaltinį. Pavyzdžiui, galvodami apie elektros energiją, tuo pačiu turime galvoje ir elektrinę, kuri ją gamina. Energija nėra pati sau pakankama. Ją kontroliuoja aukštesnis pradas, gyva būtybė. Pavyzdžiui, ugnis yra dviejų energijų — šviesos ir šilumos — šaltinis. Šviesa ir šiluma neegzistuoja be ugnies. Taip ir žemesnioji bei aukštesnioji energijos turi vieną šaltinį. Jį galime įvardinti kaip mums patinka. Energijos šaltinis turi būti *gyvoji būtybė*, kuri suvokia absoliučiai viską. Aukščiausia absoliučiai viską suvokianti gyva būtybė — tai Dievo Asmuo, Śrī Kṛṣṇa, arba visų patraukliausia gyva būtybė.

Aukščiausią gyvą būtybę, arba Absoliučią Tiesą, Vedos vadinama Bhagavānu — „turtinguoju”. Bhagavānas — tai gyva būtybė, visų energijų pirminis šaltinis. Dviejų formų ribotos energijos atradimas, kurį padarė nūdienos mokslininkai — tai tik mokslo raidos pradžia. Dabar mokslas turi žengti dar vieną žingsnį — atrasti dviejų dalelių arba atomų, kuriuos jie vadina materialiu ir antimaterialiu, šaltinį.

Kaip galima apibūdinti antimaterialią dalelę? Mes iš dalies pažįstame materialias daleles arba atomus, bet apie antimaterialius atomus nežinome nieko. O štai kaip vaizdžiai „Bhagavad-gītā” aprašo antimaterialią dalelę.

Antimateriali dalelė glūdi materialiam kūne. Jos dėka materialus kūnas palengva kinta: iš kūdikystės pereina į vaikystę, iš vaikystės — į jaunystę, iš jaunystės — į senatvę. Po to antimateriali dalelė palieka seną, netinkamą naudoti kūną ir persikelia į kitą materialų kūną.

Toks gyvo kūno aprašymas patvirtina mokslininkų atradimą, kad egzistuoja dvi energijos formos. Kai viena jų — antimateria-

li dalelė — atsiskiria nuo materialaus kūno, pastarasis tampa niekam nereikalingas. Taigi antimateriali dalelė, be jokių abejonių, aukštesnė už materialią energiją.

Todėl nereikia sielvartauti dėl materialios energijos netekties. Visų rūšių juslinis patyrimas, priklausantis šilumos ir šalčio, laimės ir kančios kategorijai, tėra materialios energijos vidinė sąveika. Ta sąveika tai pagyvėja, tai užges-ta, — taip keičiasi metų laikai. Laikinas materialios energijos vidinės sąveikos pagyvėjimas, o vėliau gesimas patvirtina, kad materialų kūną sudaro materiali energija, žemesnė už gyvybės jėgą, arba *jīvos* energiją.

Kiekvienas protingas žmogus, jeigu jo netrikdo laimė bei kančia ir jeigu jis supranta, kad laimė ir kančia tėra laikinos materialios būsenos, kurias sukelia vidujai sąveikaudama žemesnė energija, — yra pasiruošęs sugrįžti į antimaterialų pasaulį, kuriame gyvenimas amžinas, kupinas nuolatinio žinojimo ir palaimos.

Šiame fragmente aprašomas antimaterialus pasaulis, o taip pat papildomai informuojama, kad antimaterialiame pasaulyje nėra „sezoninių“ permainų. Visa jame pastovu, kupina palaimos ir žinojimo. Tačiau, kai kalbame apie jį kaip apie „pasaulį“, turime atminti, kad įvairios jam būdingos formos ir daiktiniai atributai yra už mūsų materialaus patyrimo ribų.

Materialus kūnas sunaikinamas, todėl jis kinta ir yra laikinas. Toks yra materialus pasaulis. Tuo tarpu antimateriali gyvybės jėga nesunaikinama, taigi ji — permanentiška. Todėl išmanantys mokslininkai įvairias materialių ir antimaterialių dalelių savybes charakterizavo atitinkamai kaip laikinas ir pastovias.

Atradusieji šias dvi materijos formas dar turės atrasti ir antimaterijos kokybes. Tuo tarpu „Bhagavad-gītā“ jau pateikia aiškų jų apibūdinimą. Šios vertingos informacijos pagrindu mokslininkai gali atlikti tolesnius tyrinėjimus.

Antimateriali dalelė mažesnė už mažiausią mikroskopinę materialią dalelę. Ta gyvybės jėga tokia galinga, kad daro

įtaką visam materialiam kūnui. Palyginus su materialia dalele, antimateriali dalelė yra labai galinga ir todėl jos neįmanoma sunaikinti.

Tai tik pradžia antimaterialios dalelės apibūdinimo, kurį pateikia „Bhagavad-gītā”. Toliau apie ją kalbama:

Be galo maža antimateriali dalelė įkalinta grubiame ir subtiliame materialiuose kūnuose. Abu materialūs kūnai (ir grubus, ir subtilus) pasmerkti sunaikinimui, o štai mikroskopinė antimateriali dalelė — amžina. Todėl savo paties labai reikėtų paisyti šio amžino principo.

Mokslas taps tobulas tada, kai materiją tiriantys mokslininkai įstengs pažinti antimaterialios dalelės savybes ir išlaisvins ją iš laikinų materialių dalelių apsupty. Toks išlaisvinimas parodys, kad mokslo pažanga pasiekė kulminaciją.

Mokslininkų prielaida, kad gali egzistuoti kitas pasaulis, kurį sudaro antimaterialūs atomai, ir kad susidūrus materialiam ir antimaterialiam pasauliams jie abu anihiliuos, tik iš dalies teisinga. Susidūrimas vyksta nuolatos: kiekvieną akimirką anihiliuojasi materialios dalelės, o nemateriali dalelė siekia išsivaduoti. Šį klausimą „Bhagavad-gītā” aiškina taip:

Nemateriali dalelė, gyva esybė, verčia judėti materialią dalelę. Gyvoji esybė niekada nesunaikinama. Kol nemateriali dalelė glūdi materialios energijos sankaupe, vadina moje grubiu ir subtiliu kūnais, tol ji sudaro su kūnu vieną gyvą vienetą. Nors vyksta nuolatiniai dviejų dalelių susidūrimai, nemateriali dalelė niekada nežūva. Todėl niekas ir niekada — nei praeityje, nei dabar, nei ateityje — negali sunaikinti antimaterialios dalelės.

Todėl mes manome, jog teorija, teigianti, kad materialaus ir antimaterialaus pasaulių susidūrimas baigiasi abiejų pasaulių anihiliacija, yra teisinga tik mokslininkų pateikto riboto antimaterialios apibrėžimo kontekste. „Bhagavad-gītā” paaiškina antimaterialios nesunaikinamos dalelės prigimtį:

Mikroskopinė neišmatuojama antimateriali dalelė niekad

nesunaikinama, visad egzistuojanti ir amžina. Tuo tarpu jos kalėjimas, kurį sudaro materialios dalelės, po tam tikro laiko yra sunaikinamas. Tas pats principas galioja ir materialame, ir antimaterialiame pasaulyse. Nereikia bijoti, kad antimateriali dalelė anihiliuosis, — ji išliks ir tada, kai bus sunaikinti materialūs pasauliai.

Visa, kas sukurta, tam tikru laiko momentu sunaikinama. Ir materialus kūnas, ir materialus pasaulis yra sukurti, todėl jie pasmerkti žūti. Tačiau antimateriali dalelė niekada nebuvo sukurta, taigi negali būti sunaikinta. „Bhagavad-gītā” pritaria tai minčiai:

Antimateriali dalelė — gyvybės jėga — nei kada gimė, nei buvo sukurta. Ji egzistuoja amžinai ir neturi nei gimimo, nei mirties datos. Antimateriali dalelė nėra nei atkurama, nei vėl sunaikinama. Ji amžinai egzistuojanti, todėl yra seniausia iš seniausių, bet, nepaisant to, — ji visuomet gyva ir jauna. Materiali dalelė yra sunaikinama, o antimateriali išlieka tokia kaip buvus.

Šis principas galioja tiek antimaterialiai visatai, tiek ir antimaterialiai dalelei. Kiekvienąsyk, kai materiali visata sunaikinama, antimateriali visata išlieka. Ta aplinkybė vėliau bus detaliau nušviesta.

Iš „Bhagavad-gītos” mokslininkai sužinos:

Mokytam žmogui, kuris puikiai žino, kad antimateriali dalelė nežūva, aišku, kad jos negalima sunaikinti jokiais priemonėmis.

Koks nors branduolinės fizikos mokslininkas gali svarstyti galimybę sunaikinti materialų pasaulį atominiais ginklais, tačiau jo ginklai nesugriaus antimaterialaus pasaulio. Antimaterialią dalelę dar aiškiau apibūdina šios eilutės:

Antimaterialios dalelės nesuskaldo joks materialus ginklas, nesudegina ugnis. Ji nei drėksta vandenyje, nei vysta, nei džiūsta, nei garuoja. Ji nedaloma, nedegi ir netirpi. Ji amžina, todėl gali įeiti į bet kokio tipo kūną ir jį palikti. Antimaterialios dalelės konstitucija nekintama, todėl jos savybės visada pastovios. Ji nepaaiškinama, nes jos savybės priešingos visoms materialioms savybėms. Ji nesuvokiama

paprastam protui. Ji nekintama. Todėl nėra jokio reikalo sielvartauti dėl amžino antimaterialaus prado.

Taigi „Bhagavad-gītā” ir visa kita Vėdų raštija aukštesniąją energiją (antimaterialų pradą) traktuoja kaip gyvybės jėgą, arba gyvą dvasią, ir vadina ją *jīva*. Gyvybės prado neįmanoma sukurti jungiant materijos pradmenis. Materijos pradai yra aštuoni. Jie apibūdinami kaip žemesnės energijos: 1) žemė, 2) vanduo, 3) ugnis, 4) oras, 5) eteris, 6) protas, 7) intelektas ir 8) ego. Be išvardintųjų pradų dar egzistuoja gyvybės jėga, arba antimaterialus pradas, apibūdinamas kaip aukštesnioji energija. Šie pradai vadinami „energijomis”, nes juos valdo ir kontroliuoja aukščiausioji gyva būtybė — Dievo Asmuo (Kṛṣṇa).

Ilgą laiką materialistai nežinojo nieko daugiau, išskyrus minėtus aštuonis materijos pradus. Todėl džiugu matyti, kad jie įgijo šiek tiek pradinės informacijos apie antimaterialų pradą ir antimaterialią visatą. Reikia tikėtis, kad laikui bėgant materialistai įvertins antimaterialų pasaulį, kuriame materijos pradų nėra nė žymės. Suprantama, jau pats žodis „antimaterialus” parodo principinį jo priešingumą visoms materialioms savybėms.

Žinoma, antimaterialų pradą komentuoja ir spekuliatyvūs mąstytojai. Jie skyla į dvi pagrindines grupes, kurios prieina prie skirtingų, bet vienodai klaidingų išvadų. Viena grupė (primityvieji materialistai) arba neigia antimaterialų pradą, arba pripažįsta tik materialių struktūrų suirimą tam tikru laiko momentu (mirties metu). Kita grupė pripažįsta antimaterialų pradą kaip visiškai priešingą materialiam, turinčiam dvidešimt keturias kategorijas. Ši grupė vadinama *sāṅkhyaitais*. Jie nuodugniai tyrinėja ir analizuoja materijos pradus. Baigę savo tyrinėjimus, *sāṅkhyaitai* galiausiai pripažįsta tik transcendentinį (antimaterialų) neaktyvų pradą. Tačiau visi šie spekuliatyvūs mąstytojai susiduria su sunkumais, nes jie kuria teorijas, operuodami žemesne energija. Jie nepripažįsta informacijos iš aukščiau. Norint suvokti tikrąją antimaterialaus prado esmę, reikia pakilti į transcendentinį aukštesnės energijos lygmenį. *Bhakti-yoga* kaip tik ir yra šios aukštesnės energijos išraiška.

Esant materialiam pasaulyje, neįmanoma pasakyti, koks iš tikrųjų yra antimaterialus pasaulis. Tačiau Aukščiausias Viešpats — ir materialios, ir antimaterialios energijų valdovas — iš

nepriežastinės malonės nužengia ir suteikia mums išsamią informaciją apie antimaterialų pasaulį. Taip galime sužinoti, kas yra antimaterialus pasaulis. Mes sužinome, kad *Aukščiausias Viešpats ir gyvosios esybės kokybiškai yra antimaterialūs*. Taigi nuodugniai išstudijavę gyvasias esybes, galime susidaryti vaizdą ir apie Aukščiausią Viešpatį. Kiekviena gyvoji esybė — individuali asmenybė, todėl aukščiausia gyvoji būtybė turi būti aukščiausia asmenybė. Vedų raštija teisi, skelbdama, kad aukščiausia asmenybė yra Kṛṣṇa. Vardas „Kṛṣṇa“, nurodantis Aukščiausią Viešpatį — tai pats tinkamiausias aukščiausios valdžios įvardijimas. Viešpats yra ir materialios, ir antimaterialios energijų valdovas, o pats žodis „Kṛṣṇa“ pažymi, kad Jis — aukščiausias valdovas. „Bhagavad-gītoje“ Viešpats liudija:

Egzistuoja du pasauliai — materialus ir antimaterialus. Materialų pasaulį sudaro energija, kokybės prasme žemesnė ir susidedanti iš aštuonių materijos pradų. Antimaterialų pasaulį sudaro kokybiškai aukštesnė energija.

Kadangi ir materialios, ir antimaterialios energijos yra Aukščiausios Transcendencijos, Dievo Asmens, emanacijos, būtų teisinga teigti, kad Aš [Viešpats Kṛṣṇa] esu pirminė kūrimo ir naikinimo priežastis.

Kadangi dvi Viešpaties energijos (žemesnioji ir aukštesnioji) suteikia išraišką materialiam ir antimaterialiam pasauliams, Jis vadinamas Aukščiausia Absoliučia Tiesa. Viešpats Kṛṣṇa tai paaiškina „Bhagavad-gītoje“:

Aš esu, Arjuna, aukščiausias transcendencijos pradas, ir niekas Manęs nepranoksta. Visa, kas egzistuoja, kaip perlus ant siūlo laiko Mano energijos.

Dar gerokai prieš atrandant antimaterijos pradus ir antimaterialius pasaulius ši tema jau buvo aptarta „Bhagavad-gītos“ puslapiuose. Pati „Gītā“ nurodo, kad jos idėjos pirmiausia buvo perteiktos Saulę valdančiai dievybei, o tai reiškia, kad „Bhagavad-gītā“ Dievo Asmuo išdėstė dar gerokai prieš Kurukšetros mūšį — mažų mažiausiai prieš 120 000 000 metų. Tik pastaruoju metu šiuolaikinis mokslas atrado menką dalelę tų tiesų, kurios yra sukauptos „Bhagavad-gītoje“.

Užuominų apie antimaterialią visatą randama ir „Bhagavad-gītoje”. Visi turimi duomenys leidžia padaryti neabejotiną prielaidą, kad antimaterialus pasaulis egzistuoja antimaterialiame danguje, kurį „Bhagavad-gītā” vadina *sanātana-dhāma*, arba amžinąja gamta.

Kaip materialūs atomai sudaro materialų pasaulį, taip ir antimaterialūs atomai sudaro antimaterialų pasaulį ir visus jo daiktinius atributus. Antimaterialiame pasaulyje gyvena antimaterialios gyvos būtybės. Jame nėra negyvos materijos. *Visa ten* — *gyvas pradas*, o to pasaulio Aukščiausias Asmuo yra Pats Dievas. Antimaterialaus pasaulio gyventojai gyvena amžinai, jiems būdingas amžinas žinojimas ir amžina palaima. Kitaip sakant, jie turi visas Dievo savybes.

Aukščiausia materialaus pasaulio planeta vadinasi Satyaloka, arba Brahmalo. Toje planetoje gyvena nepaprastų sugebėjimų būtybės. Brahmalo valdo dievybė Brahmā — pirmoji materialiame pasaulyje sukurta būtybė. Brahmā yra tokia pat gyva būtybė, kaip ir visi mes, tačiau ji — didžiausių gabumų asmenybė materialiam pasaulyje. Ji nėra tiek talentinga, kad priklausytų Dievo kategorijai, bet ji priklauso kategorijai gyvų esybių, kurias Dievas tiesiogiai valdo. Ir Dievas, ir gyvosios esybės priklauso antimaterialiam pasauliui. Todėl tyrinėdami antimaterialaus pasaulio konstituciją — kaip jis valdomas, kaip jame kuriami daiktai, kokios asmenybės jam vadovauja ir t.t. — mokslininkai pasitarnautų visų labui. Iš Vėdų raštijos šiuos klausimus smulkiausiai nagrinėja „Śrīmad-Bhāgavatam”. „Bhagavad-gītā” — tai „Śrīmad-Bhāgavatam” pradžiamokslis. Šias dvi svarbias žinojimo knygas turėtų nuodugniai išstudijuoti visi mokslo pasaulio atstovai. Jos pasiūlytų daug būdų, kaip paspartinti mokslo pažangą, ir atkreiptų dėmesį į daugelį dar neatrastų dalykų.

Transcendentalistai ir materialistai — dvi skirtingos žmonių kategorijos. Transcendentalistai semiasi žinių iš tokių autoritetingų šventraščių, kaip Vėdos. Vėdų raštus perteikia autoritetingos asmenybės, priklausančios transcendentinei mokinių sekai. Mokinių seka (*paramparā*) taip pat minima „Bhagavad-gītoje”. Kṛṣṇa „Bhagavad-gītoje” sako, kad prieš šimtus tūkstančių metų „Gītā” buvo perteikta Saulę valdančiai dievybei, kuri persakė „Gītos” žinias savo sūnui Manu — dabartinių žmonijos kartų

pradininkui. Manu savo ruožtu ši transcendentinį žinojimą perteikė savo sūnui karaliui Ikṣvāku — protėviui dinastijos, kurioje pasirodė Dievo Asmuo Śrī Rāma. Viešpačiui Kṛṣṇai nužengus į Žemę (prieš 5000 metų), ilga mokinių seka jau buvo nutrūkusi, ir dėl šios priežasties Kṛṣṇa iš naujo išdėstė „Bhagavad-gītā” Arjunai. Taip Arjuna tapo pirmuoju mūsų amžiuje mokiniu, perėmusiu šį žinojimą. Todėl mūsų amžiaus transcendentalistai priklauso mokinių linijai, kurią pradeda Arjuna. Nesivargindamas materialiais tyrinėjimais, transcendentalistas pačiu tobuliausiu būdu (per mokinių seką) pažįsta tiesas apie materiją bei antimateriją ir todėl išvengia daugybės sunkumų.

Tačiau primityvieji materialistai netiki, kad egzistuoja antimaterialūs Dievo Asmens pasauliai. Todėl jie nepatiria laimės, nors, kita vertus, dažnai yra talentingi, išsilavinę ir daug pasiekę žmonės. Materiali reiškinija juos supainioja, ir jie nieko nesužino apie antimaterialius dalykus. Todėl tai, kad mokslininkai materialistai palengva artėja prie antimaterialaus pasaulio srities, yra geras ženklas. Galbūt mokslininkams materialistams pavyks pasiekti tokį tobulumo laipsnį, kai jie sugebės nuodugniai pažinti antimaterialų pasaulį, kuriame Dievo Asmuo yra viešpataujanti figūra ir kur kartu su Juo gyvena ir Jam tarnauja gyvosios esybės. Gyvosios esybės, tarnaujančios Dievui, kokybiškai Jam lygios, bet tuo pačiu jos yra pavaldžios Dievui. Antimaterialiame pasaulyje nėra skirtumo tarp pavaldinio ir valdovo — savitarpio santykiai neturi nė trupučio materialumo priemaišų.

Materialus pasaulis pagal savo prigimtį pasmerktas sunaikinimui. Fizikų prielaida, kad atsitiktinai susidūrę materialus ir antimaterialus pasauliai anihiliuos, pasak „Bhagavad-gītos”, tik iš dalies teisinga. Materialus pasaulis — tai kintančių gamtos *guṇų* kūrinys. *Guṇos* yra *sattva* (dorybė), *rajas* (aistra) ir *tamas* (neišmanymas). Materialų pasaulį kuria *rajo guṇa*, palaiko *sattvos guṇa* ir naikina *tamo guṇa*. Jos veikia visame materialiam pasaulyje, todėl kiekvieną valandą, kiekvieną minutę ir kiekvieną sekundę visoje materialioje visatoje vyksta kūrimo, palaikymo ir naikinimo procesai. Aukščiausia materialios visatos planeta Brahmaloaka taip pat pavaldi šioms gamtos *guṇoms*, nors gyvenimo trukmė dėl to, kad joje vyrauja *sattvos guṇa*, sakoma, sudaro

4 300 000 x 1000 x 2 x 30 x 12 x 100 saulės metų. Ir nors Brahma-loka egzistuoja taip ilgai, ji pasmerkta būti sunaikinta. Gyvenimo trukmė Brahmalokeyje, lyginant su gyvenimu Žemėje, fantastiškai ilga, tačiau ji — tik akimirka, palyginus su amžinuoju gyvenimu nematerialiuose pasauliuose. Todėl „Bhagavad-gītos“ autorius Viešpats Śrī Kṛṣṇa ypač iškelia antimaterialios visatos — Savo buveinės reikšmę.

Viešpats Kṛṣṇa moko, kad visos materialios visatos planetos sunaikinamos praėjus 4 300 000 x 1000 x 2 x 30 x 12 x 100 saulės metų. Materialius pasaulius naikinant visos materialiose planetose gyvenančios būtybės fiziškai sunaikinamos. Pagal savo prigimtį gyva esybė yra antimateriali dalelė, bet kol gyva esybė antimaterialios veiklos dėka nepasieks antimaterialių pasaulių, tol materialių pasaulių naikinimo metu ji bus fiziškai sunaikinama ir kaskart, kai iš naujo kursis materialios visatos, ji privalės atgimti materialiu pavidalu. Kitaip sakant, ji pasmerkta pakartotinio gimimo ir mirties kančioms. *Tik tos gyvos esybės, kurios išreikštoje materialios būties stadijoje su meile ima tarnauti Dievo Asmeniui, palikusios materialų kūną persikelia į antimaterialius pasaulius. Tuo nereikia abejoti.* Nemirtingumą pasiekia tik tie, kurie, praktikuodami antimaterialią veiklą, sugrįžta pas Dievą.

Kas yra antimateriali veikla? Antimateriali veikla — tai vais-tai. Antai kai žmogus suserga, jis kreipiasi į gydytoją, o šis išrašo jam vaistų, kurie išgydo kenčiantį ligonį. Materialistas irgi serga, todėl jis turėtų konsultuotis su patyrusiu gydytoju transcenden-talistu. Kokios negalios jį kamuoja? Jis kenčia pasikartojančių gimimų, mirčių, ligų ir senatvės kančias. Jei tik materialistas sutinka išeiti gydymo kursą, kurį sąlygiškai pavadintume „atgal pas Dievą“, jis gali patekti į antimaterialų pasaulį, kuriame gimimą ir mirtį pakeičia amžinas gyvenimas.

Materialaus pasaulio anihiliacija vyksta dvejopai. Dalinė ani-hiliacija vyksta kas 4 300 000 x 1000 saulės metų, t.y. pasibaigus Brahmaloikos dienai. Brahma-loka — aukščiausia materialaus pa-saulio planeta. Dalinės anihiliacijos metu aukščiausios planetos, pavyzdžiui, Brahma-loka, nesunaikinamos, tačiau periodo, kuris trunka 4 300 000 x 1000 x 2 x 30 x 12 x 100 saulės metų, pabaigoje visa kosmoso reiškinių išilieja į antimaterialų kūną, iš kurio ky-

la, gauna išraišką ir į kurią po sunaikinimo grįžta materialūs pradai. Antimaterialus pasaulis, kuris labai nutolęs nuo materialaus dangaus, yra nesunaikinamas. Jis absorbuoja materialų pasaulį. Gali būti, kad materialus ir antimaterialus pasauliai, kaip teigia mokslininkai, susidurs, ir materialus pasaulis bus sunaikintas, tačiau antimaterialaus pasaulio sunaikinti neįmanoma. *Mokslininkams materialistams amžinai egzistuojantis antimaterialus pasaulis yra nematomas. Mokslininkai gali turėti tik tiek informacijos apie antimaterialų pasaulį, kiek to pasaulio būties pradai priešingi materialaus pasaulio gužoms.* Detalių žinių apie antimaterialią visatą galima gauti tik iš neklystančių ir išsivadavusių autoritetų, kurie yra visiškai pažinę antimaterialaus prado prigimtį. Informaciją apie antimaterialią visatą garso recepcijos būdu gauna nuolankus Dievo Asmens mokinys.

Taip Vėdų žinojimas buvo perduotas į Brahmos — pirmosios materialioje kūrinijoje gyvos būtybės širdį. Brahmā atpasakojo šį žinojimą išminčiui Nāradaui Muni. Panašiai ir „Bhagavad-gītā” persakė Dievo Asmuo Śrī Kṛṣṇa Vivasvānui, Saulę valdančiai dievybei, o kai auroakustinė mokinių sekos tradicija nutrūko, Viešpats Kṛṣṇa pakartojo „Bhagavad-gītā” Arjunai Kurukṣetros mūšio lauke. Tada Arjuna ėmėsi mokinio ir klausytojo vaidmens, norėdamas perimti iš Śrī Kṛṣṇos transcendentinį žinojimą. Idant išsklaidytų visus galimus primityvių materialistų nuogąstavimus, jis pateikė Kṛṣṇai pačius svarbiausius klausimus. Ir Kṛṣṇa atsakė taip, kad tai būtų suprantama kiekvienam nenusimanančiam žmogui. Viešpaties Śrī Kṛṣṇos autoriteto nepripažįsta tik tie, kuriuos yra pakėrėjęs materialaus pasaulio spindesys. *Iki smulkmenų suvokti antimaterialų pasaulį galima tik tapus visiškai tyros širdies bei būdo žmogumi. Bhakti-yoga — detalai pagrįsta mokslinė transcendentinė veikla, kurią gali praktikuoti tiek naujokas, tiek tobulas yogas.*

Materialus pasaulis tėra antimaterialaus pasaulio šešėlis, ir protingiems tyros širdies bei būdo žmonėms „Bhagavad-gītos” tekstai koncentruotai perteiks žinias apie antimaterialų pasaulį. Iš tikrųjų šios žinios kur kas iškalbingesnės už materialias žinias. Pateiksime keletą svarbesnių momentų.

Antimaterialų pasaulį valdanti Dievybė yra Śrī Kṛṣṇa. Jis egzistuoja kaip pirmapradė asmenybė, o taip pat daugybe Savo

pilnutinių ekspansijų. Jo asmenybę ir Jo pilnutines ekspansijas galima pažinti tik atliekant antimaterialią veiklą, kuri paprastai vadinama *bhakti-yoga*, arba afsidavimo tarnyba. Dievo Asmuo — tai aukščiausia tiesa, Jis yra visa apimantis antimaterialus pradas. Tiek materialus, tiek antimaterialus pradai yra Jo asmenybės emanacijos. Jis — tarytum medžio šaknys. Kai laistomos medžio šaknys, tuo pačiu pasisotina šakos bei lapai. Taip ir garbinant Šrī Kṛṣṇą, Dievo Asmenį, iki smulkmenų išryškėja visas materialus pasaulis, ir bhakta širdyje pajunta pasitenkinimą. Bhaktai nebereikia veikti materialistiškai. Tokia yra „Bhagavad-gītos“ paslaptis.

Būdas patekti į antimaterialų pasaulį skiriasi nuo materialistinių metodų. Individuali gyvoji būtybė be vargo įeis į antimaterialų pasaulį, materialiam pasaulyje atlikdama antimaterialią veiklą. Bet tiems, kurie iš tikrųjų yra primityvūs materialistai, kurie pasikliauja ribotomis eksperimentinėmis minties galimybėmis, spekuliatyviais samprotavimais bei materialistiniu mokslu, yra nepaprastai sunku pasiekti antimaterialius pasaulius. Jie gali stengtis patekti į antimaterialius pasaulius, leisdami į atvirą erdvę kosminius laivus, palydovus, raketas, etc., tačiau tokiomis priemonėmis jie nepriartės netgi prie materialių planetų aukštesnėse dangaus srityse. Tad ką ir kalbėti apie antimaterialaus dangaus planetas, be galo nutolusias nuo materialios visatos. Net *yogai*, tobulai įvaldę mistines jėgas, siekdami patekti į tą sritį susiduria su dideliais sunkumais. *Yogos* meistrai, mistinėmis jėgomis valdantys materialiam kūne esančią antimaterialią dalelę, panorėję gali tam tikru palankiu momentu palikti materialų kūną ir pro specialų kanalą, jungiantį materialų ir antimaterialų pasaulius, iš materialaus pasaulio patekti į antimaterialų. Jei *yogas* apskritai pajėgus tai padaryti, jis vadovaujasi metodu, kurį nurodo „Bhagavad-gītā“:

Tie, kurie patyrė Transcendenciją, antimaterialų pasaulį pasiekia palikdami materialius kūnus *uttarāyaṇos* periodu, kai saulė krypta į šiaurę, arba tuo palankiu metu, kai ugnies ir šviesos dievybės valdo atmosferą.

Kosmoso judėjimui valdyti paskirtos įvairios dievybės — džiulę valdžią turintys pareigūnai. Paikuoliams, nesugebantiems

ižvelgti kosmoso valdymo sudėtingumo, mintis, kad ugnį, elektra, orą, dieną, naktį, etc. asmeniškai valdo pusdieviai, kelia juoką. Tačiau tobuli *yogai* žino, kaip patenkinti šiuos nematomus materialių reikalų valdytojus, ir, naudodamiesi jų gera valia, kai ateina palankus metas įžengti į antimaterialią visatą ar aukštesnes materialaus dangaus planetas, savo noru palieka materialius kūnus. Aukštesnėse materialaus pasaulio planetose *yogai* gali daug patogiau ir maloniau gyventi šimtus tūkstančių metų, tačiau gyvenimas tose planetose nėra amžinas. Tie, kurie trokšta amžino gyvenimo, mistinių jėgų dėka gali įžengti į antimaterialią visatą tam tikru palankiu momentu, kurį sukuria kosmoso reikalus tvarkantys pusdieviai, nematomi primityviam materialistui, gyvenančiam septintos eilės planetoje „Žemėje“.

Kas nėra *yogas*, bet miršta palankiu laiku, nes atliko dovingus darbus — auką, labdarą, askezę, etc., tas po mirties pasikelia į aukštesnės planetas, tačiau yra priverstas vėl grįžti į šią planetą [Žemę]. Jis išeina vadinamuoju *dhūmos* (tamsiuoju) periodu, kai dyla mėnulis ar kai saulė krypsta į pietus.

Trumpai tariant, pageidaujantiems patekti į antimaterialų pasaulį, „Bhagavad-gītā“ rekomenduoja taikyti atsidavimo tarnybos metodą arba atlikti antimaterialią veiklą. Pastangos tu, kurie taiko atsidavimo tarnybos metodą, kaip nurodo išmanantys transcendentalistai, niekada nežlunga. Nors kliūčių į antimaterialų pasaulį yra daug, tačiau Viešpaties Kṛṣṇos bhaktos lengvai jas įveikia, nenukrypstamai eidami keliu, kurį nužymėjo atsidavę Viešpačiui transcendentalistai. Bhaktos, artėjantys į gyvenimo kelionės tikslą — antimaterialią Dievo karalystę, niekada nepaklysta. Nė vienas, pasirinkęs atsidavimo kelią, kuris garantuoja sėkmę ir veda į antimaterialią visatą, nebus apgautas ar apviltas. Pasišventus vien tik atsidavimo tarnybai, kuri vadinama specialiu terminu *bhakti-yoga*, lengvai galima gauti visus tuos rezultatus, kuriuos teikia Vedų studijos, aukos, askezė bei labdara.

Todėl *bhakti-yoga* — panacėja visiems. Šį metodą labai supaprastino, pritaikydamas geležies amžiui, Patsai Viešpats Kṛṣṇa, kuris apsireiškė Bengalijoje kaip kilniausias, dosniausias ir maloniausias Viešpats Śrī Caitanya (1486—1534) ir visoje Indijoje

skleidė *saṅkīrtanos* judėjimą — dainavimą, šokimą ir Dievo vardų giedojimą. Viešpaties Caitanyos malone galima labai greitai įsisavinti *bhakti-yogos* principus. Taip širdyje išnyks visos baimės, užges materialaus sielvarto ugnis, ir širdį užlies transcendentinė palaima.

Penktasis „Brahma-saṁhitos“ skyrius aprašo materialaus pasaulio planetų sistemos įvairovę. „Bhagavad-gītoje“ taip pat nurodoma, kad šimtuose tūkstančių materialių visatų egzistuoja įvairios planetų sistemos ir kad visos šios visatos drauge — tai tik dalis (viena ketvirtoji) Dievo kuriamosios energijos. Didžioji dalis šios energijos (trys ketvirtosios) tenka dvasiniam dangui, kuris vadinamas *para-vyoma*, ar Vaikuṅṭhaloka. Kai mokslininkai materialistai ims tyrinėti antimaterialų pasaulį, galimas daiktas, jie galų gale patvirtins „Brahma-saṁhitos“ ir „Bhagavad-gītos“ tiesas.

1960 m. vasario 21 d. spaudos pranešimas iš Maskvos skelbia:

Žinomas rusų astronomas prof. Boris Vorontsov-Veliaminov pareiškė, kad visatoje turis egzistuoti begalinis skaičius planetų, kuriose gyvena protu apdovanotos būtybės.

Rusų astronomo pareiškimas patvirtina „Brahma-saṁhitos“ informaciją:

*yasya prabhā prabhavato jagadaṇḍa-koṭi-
koṭiṣv aśeṣa-vasudhādi-vibhūti-bhinnam
tad brahma niṣkalam anantam aśeṣa-bhūtam
govindam ādi-puruṣam tam aham bhajāmi*

Pasak šios „Brahma-saṁhitos“ citatos, egzistuoja ne tik begalinis skaičius planetų, kaip teigia rusų astronomas, bet ir *begalinis skaičius visatų*. Nesuskaičiuojama daugybė visatų su begale planetų plauko Brahmano spindesyje ir yra Jo sukurtos. Brahmano spindesį skleidžia Mahā-Viṣṇu transcendentinis kūnas, kurį garbina Brahmā — mūsų visatą valdanti dievybė.

Rusų astronomas dar teigia, kad visos planetos, kurių yra ne mažiau kaip šimtas milijonų, yra gyvenamos. „Brahma-saṁhitā“ pažymi, kad kiekvienoje iš begalybės visatų yra nesuskaičiuojama daugybė planetų.

Astronomo nuomonę perėmė profesorius biologas Vladimir Alpatov, teigdamas, kad kai kurios aukščiau minėtų planetų pasiekė Žemės išsivystymo lygį. Pranešime iš Maskvos toliau kalbama:

Galimas daiktas, tose planetose klesti gyvybė — tokia pat, kaip ir Žemėje. Chemijos mokslų daktaras Nikolaj Žirov, tyrinėjantis planetų atmosferos problemas, pažymėjo, kad, pavyzdžiui, marsiečio organizmas gali normaliai adaptuotis ir egzistuoti esant žemai kūno temperatūrai. Jo nuomone, Marso atmosferos dujų sudėtis visiškai tinkanti gyventi būtybėms, kurios prie jos yra prisitaikiusios.

Organizmų prisitaikymas gyventi įvairiose planetose „Brahma-samhitoje“ apibūdinamas kaip *vibhūti-bhinna*. Tai yra, kiekviena iš nesuskaičiuojamos daugybės planetų visatoje turi savitą atmosferą, o gyvosios būtybės, gyvenančios šiose planetose, yra daug pasiekusios mokslo, psichologijos ir kitose srityse, nelygu kokios yra atmosferos sąlygos — geresnės ar blogesnės. *Vibhūti* reiškia „specifinė galia“, o *bhinna* — „įvairi“. Mokslininkai, siekiantys ištirti kosminę erdvę ir mėginantys mechaninėmis priemonėmis pasiekti kitas planetas, privalo suprasti, kad prie Žemės atmosferos prisitaikę organizmai negali egzistuoti kitų planetų atmosferos sąlygomis. Žmogaus bandymai pasiekti Mėnulį, Saulę ar Marsą yra bergždi, nes tos planetos turi kitokias atmosferos sąlygas. Vis dėlto kiekvienas gali pamėginti nukeliauti į bet kurią norimą planetą, tačiau tai įmanoma tik psichologinių proto pokyčių pagalba. Protas — materialaus kūno centras. Laipsniškas materialaus kūno vystymasis priklauso nuo psichologinių proto pokyčių. Kūno struktūros pasikeitimas, pavyzdžiui, kai vikšras virsta drugeliu arba kai šiuolaikinė medicina vyro kūną paverčia moters kūnu (arba atvirkščiai), daugiau ar mažiau priklauso nuo psichologinių pokyčių.

„Bhagavad-gītā“ sako, kad jeigu žmogus mirties metu sukonzentruoja mintis į Dievo Asmens, Šrī Kṛṣṇos, pavidalą ir tokioje būsenoje palieka kūną, jis iškart žengia į dvasinę antimaterialaus pasaulio būtį. Tai reiškia, kad kiekvienas, kuris, laikydamasis nurodytų atsidavimo tarnybos taisyklių, išmoksta perkelti mintis

nuo materijos į dvasinį Dievo pavidalą, lengvai pasiekia Dievo karalystę antimaterialiame danguje. Tai nekelia jokių abejonių.

Taip ir žmogus, norintis patekti į kurią kitą materialaus dangaus planetą, gali į ją patekti, kai tik palieka dabartinį kūną (t.y. po mirties). Taigi, norint nukeliauti į Mėnulį, Saulę ar Marsą, reikia atlikti atitinkamus veiksmus tam tikslui įgyvendinti. „Bhagavad-gītā” šį teiginį patvirtina tokiais žodžiais:

Ką mirties valandą medituoja paliekantis kūną žmogus, į ką panirusios jo mintys, tą būtent jis ir gauna po mirties.

Mahārāja Bharata visą gyvenimą atlikinėjo griežtas askezes, tačiau, nepaisant to, mirdamas jis galvojo apie elnią ir todėl po mirties tapo elniu. Tačiau iš ankstesniojo gyvenimo jis paveldėjo aiškia sąmonę ir todėl suprato savo klaidą. *Svarbu suprasti, jog mintis mirties valandą nulemia gyvenimo darbais.*

„Śrīmad-Bhāgavatam” (Trečia Giesmė, 32 skyrius) taip aprašo būdą patekti į Mėnulį:

Materialistiškai mastantys žmonės, neturintys informacijos apie Dievo karalystę, visada beprotiškai geidžia materialių turtų, šlovės ir garbinimo. Jie rūpinasi šeima dėl savo egoistinių tikslų, dėl tos pačios priežasties jie suinteresuoti kelti visuomenės ir tautos gerovę. Trokštamus dalykus jie pasiekia materialia veikla. Materialistas mechaniškai, kaip ritualą, atlieka nurodytas pareigas ir linkęs tenkinti Pitas, protėvius, bei kontroliuoti pusdievius, aukodamas aukas, kaip nurodo apreikštieji raštai. Sielos, kurias traukia tokios aukos ir ceremonialai, po mirties eina į Mėnulį. Pasikėlusios į Mėnulį, jos gauna galimybę ragauti dangišką *soma-rasos* gėrimą. Pusdievis Candra — tai dievybė, kuri valdo Mėnulį. Atmosfera bei gyvenimo sąlygos ten kur kas geresnės negu Žemėje. Jeigu Mėnulį pasiekusi siela nepasinaudoja galimybe pakilti į geresnes planetas, ji degraduoja ir yra verčiama grįžti į Žemę ar kitą panašią planetą. Tačiau materialistiški žmonės, nors jie ir gali pasiekti aukštesnę planetų sistemą, kosmoso reiškinių naikinimo metu, be abejonės, žus.

Kalbant apie dvasinio dangaus planetų sistemą, reikia pasakyti, kad *para-vyomoje* plauko neribotas skaičius Vaikuṇṭhos pla-

netų. Vaikunthos yra dvasinės planetos, vidinės Viešpaties galios apraiškos, ir jų santykis su materialiomis materialaus dangaus planetomis (išorine energija) — kaip trys su vienu. Vargšas materialistas mėgina pataisyti pasaulį politikos priemonėmis, bet pamiršta, kad planeta, kurioje jis gyvena, tėra menka Dievo kūrinijos dalelė. Ką ir kalbėti apie Žemę, jei pati visata su nesuskaičiuojamomis planetomis, pasklidusiomis po galaktikas, lyginama su vienu garstyčios grūdėliu pilname garstyčios sėklų maiše. Tačiau vargšas materialistas bando susikurti šioje mažytėje planetoje patogų gyvenimą ir švaisto brangią žmogaus energiją tam, kas iš anksto pasmerkta nesėkmei. Užuoť švaistęs laiką pasipelnymo planams kurti, verčiau jis siektų kukliai gyventi ir aukštai, dvasingai mąstyti — tai padėtų jam atsikratyti nesibaigiančių materialių rūpesčių.

Jeį materialistas nori didelių materialių patogumų, jis gali persikelti į planetas, kuriose patirs kur kas didesnius materialius malonumus, nei tuos, kurie prieinami Žemėje. Tačiau geriausia ruoštis tam, kad, atsiskyrus nuo kūno, sugrįžtume į dvasinį dangų. Jei noras mėgautis materialiais patogumais labai stiprus, tai *yogos* galios padės persikelti į kitas materialaus dangaus planetas. Astronautų kosminiai laivai tam tikslui netinka — jie tėra žaisliukai.

Aštānga-yogos sistema irgi materialistinė, nes moko kontroliuoti oro sroves materialiam kūne. Dvasinė kibirkštis, siela, plauko kūno ore. Įkvėpimas ir iškvėpimas — tai oro bangos, kuriose laikosi siela. Taigi *yogos* sistema yra materialistinis menas kontroliuoti orą, nukreipiant jį iš pilvo į bambos sritį, iš krūtinės — į raktikaulius, iš raktikaulių — į akių obuolius, toliau — į smegenėles, o iš jų — į bet kurią pageidaujamą planetą. Mokslininkai materialistai gali apskaičiuoti oro ir šviesos sklidimo greitį, bet jie neturi žinių apie tai, koku greičiu veikia protas ir intelektas. Kiekvienas iš mūsų šiek tiek žinome, koks yra minties greitis, nes akimirksniu mintis nuskrįja už šimtų tūkstančių mylių. Intelektas — dar subtilesnis negu protas. O siela subtilesnė ir už patį intelektą; ji yra ne materija (kaip protas ir intelektas), o dvasia, arba antimaterija. Siela šimtus tūkstančių kartų subtilesnė ir galingesnė už intelektą. Todėl galime tikrai įsivaizduoti, koku greičiu siela keliauja iš vienos planetos į kitą. Nereikia nė

aiškinti, kad sielai nereikalingi jokie materialūs įtaisai, ji keliauja pati, savo jėgomis.

Mūsų gyvuliška civilizacija, kurios pagrindas — valgis, miegas, baimė ir juslinis pasitenkinimas, tiek suklaidino šiuolaikinį žmogų, kad jis pamiršo, kokia galinga yra siela. Kaip jau minėjome, siela — tai dvasinė kibirkštis, skleidžianti akinamą švytėjimą, kuris daugybę kartų ryškesnis ir galingesnis už saulę, mėnulį ar elektrą. Žmogaus gyvenimas nieko vertas, jei jis nesuvokia savo identiškumo sielai. Viešpats Caitanya su Savo mokiniu Nityānanda nužengė išgelbėti žmonių civilizaciją nuo tokio paklydimo.

„Śrīmad-Bhāgavatam” pasakoja ir apie tai, kaip *yogas* gali patekti į bet kurią visatos planetą. Pakėlus gyvybės jėgą į smegenėles, yra labai didelis pavojus, kad ji išsiverš pro vadinamąją septintą gyvybės jėgos orbitą — akis, nosį, ausis, etc. Tačiau *yogai* gali užblokuoti šias angas visiškai sulaikydami orą. Po to *yogas* sutelkia savo gyvybės jėgą viduryje tarp antakių ir ima mąstyti apie planetą, į kurią nori patekti išėjęs iš kūno. Dabar jis sprendžia, ar eis į Kṛṣṇos buveinę transcendentinėse Vaikunṭhos planetose, iš kurių nebereikės leisti į materialų pasaulį, ar keliaus į aukštesnes materialios visatos planetas. Tobulas *yogas* gali laisvai pasirinkti ir viena, ir kita.

Tobulam *yogui*, kuris išmoko išeiti iš kūno aiškia sąmone, persikelti iš vienos planetos į kitą yra taip paprasta, kaip mums nueiti į parduotuvę. Kaip jau kalbėta, materialus kūnas tėra dvasinės sielos apvalkas. Protas ir intelektas — apatinis sielos apvalkas, o grubusis kūnas, kurį sudaro žemė, vanduo, oras, etc. — viršutinis. Todėl bet kuri pažengusi siela, *yogos* proceso dėka suvokusi save ir žinanti materijos bei dvasios savitarpio santykį, jei nori, puikiausiai gali nusimesti grubų sielos rūbą. Dievo malone mes turime visišką laisvę. Kadangi Viešpats mums maloningas, mes galime gyventi visur — ir dvasiniame, ir materialiam danguje, kiekvienoje norimoje planetoje. Tačiau piktnaudžiavimas ta laisve yra priežastis, dėl kurios mes puolame į materialų pasaulį ir turime patirti trejopas sąlygoto gyvenimo kančias. Kupiną kančių sielos gyvenimą materialiam pasaulyje, kurį siela pasirinko laisva valia, puikiai iliustruoja Milton poema „Prarastas rojus”. Bet vėlgi laisva valia siela gali atgauti prarastą rojų ir sugrįžti namo, atgal pas Dievą.

Lemiamą mirties akimirką gyvybės jėgą galima sutelkti tarp antakių ir nuspręsti, kur keliauti. Kas pasiryžęs nutraukti visus ryšius su materialiu pasauliu, tas akimirksniu gali pasiekti transcendentinę Vaikuṅṭhą ir apsigyventi joje savo dvasiniu kūnu, kuris pritaikytas prie dvasinės atmosferos. Reikia tik norėti iškeliauti iš materialaus pasaulio — atsikratyti tiek subtilios, tiek grubios to pasaulio formų, sutelkti gyvybės jėgą aukščiausioje kaukolės dalyje ir išeiti iš kūno pro kaukolės angą, vadinamą *brahma-randhra*. Toks aukščiausias *yog*os praktikos tobulumas.

Žinoma, žmogus apdovanotas laisva valia, ir jeigu ją turėdamas jis nenori išsivaduoti iš materialaus pasaulio, tai gali pasidžiaugti *brahma-pādos* gyvenimu (užimti Brahmos postą) bei aplankyti Siddhaloką — planetas, kuriose viešpatauja materialia prasme tobulos būtybės, turinčios gebėjimą visiškai valdyti traukos jėgas, erdvę, laiką, etc. Norint aplankyti aukštesnes materialios visatos planetas, reikia atsisakyti tik grubios materijos (materialaus kūno), o proto ir intelekto (subtilios materijos) nusimesti nebūtina.

Žmogaus rankų sukurti palydovai bei mechaninės kosminio susisiekimo priemonės niekada nenuskraidins jo į planetas, skriejančias kosminėje erdvėje. Net ir išreklamuotoji kelionė į Mėnulį ne žmogaus jėgoms, nes, kaip buvo minėta, atmosfera aukštesnėse planetose skiriasi nuo Žemės atmosferos. Kiekviena planeta turi savitą atmosferą ir, norint nukeliauti į kokią nors materialios visatos planetą, reikia turėti materialų kūną, pritaikytą būtent tos planetos klimatinėms sąlygoms. Pavyzdžiui, norint iš Indijos nuvykti į Europą, kur visiškai kitos klimatinės sąlygos, reikia atitinkamai apsirengti. Taip ir norint nukeliauti į transcendentines Vaikuṅṭhos planetas reikia visiškai pakeisti kūną.

Nukeliauti į aukštesnes materialias planetas galima išlaikant savo subtilų rūbą, kurį sudaro protas, intelektas ir ego, tiktai būtina nusimesti grubųjį rūbą (kūną), sudarytą iš žemės, vandens, ugnies, etc. O einant į transcendentinę planetą reikia tiek subtilų, tiek grubų kūnus pakeisti į dvasinį, *nes į dvasinį dangų patenkama tiktai turint grynai dvasinį pavidalą*. Jei tik yra noras, kūnas mirties metu savaime pasikeis. Bet toks noras atsiranda tik tuo atveju, jei žmogus jį puoselėja visą savo gyvenimą. Norime to, kas mums brangu. Noras siekti Dievo karalystės puose-

lėjamas su atsidavimu tarnaujant Viešpačiui. Žemiau pateikiami punktai bendrais bruožais nusako tą praktiką, kurios dėka galima *pasiruošti nesudėtingai kelionei į Vaikuṅṭhos (antimaterialias) planetas, kur nėra gimimo, senatvės, ligų bei mirties.*

Bendrieji reikalavimai (skatinamojo pobūdžio):

1. Rimtas mokinys turi kreiptis į *bona fide* dvasinį mokytoją, kad išeitų moksliskai pagrįstą mokymo kursą. Juslės materialios ir jomis neįmanoma pažinti Transcendencijos. Todėl jusles reikia sudvasinti taikant tam tikrą nurodytą metodą ir vadovaujant dvasiniam mokytojui.

2. Pasirinkęs *bona fide* dvasinį mokytoją, mokinys yra jo iniciuojamas. Inicijacija žymi dvasinio mokymo pradžią.

3. Mokinys turi būti pasirengęs visokiais būdais patenkinti dvasinį mokytoją. *Bona fide* dvasinis mokytojas, gerai išmanantis dvasinio mokslo metodus bei dvasinius raštus — „Bhagavad-gītā“, „Vedāntā“, „Śrīmad-Bhāgavatam“ ir „Upaniṣadas“, yra realizuota siela, užmezgusi ryšį su Aukščiausiu Viešpačiu. *Bona fide* dvasinis mokytojas — skaidrus tarpininkas, vedantis stropų mokinį į Vaikuṅṭhas. Reikia patenkinti visus dvasinio mokytojo norus, nes užtenka mažiausio jo palaiminimo, ir mokinys padarys didžiulę pažangą.

4. Protingas mokinys pateikia dvasiniam mokytojui protingus klausimus, kad išsklaidytų visas jam kylančias abejones. Dvasinis mokytojas rodo tobulą kelią ne pagal savo užgaidas, bet remdamasis tais principais, kurių laikėsi praėję tą kelią autoritetai. Jų vardus mini šventraščiai, ir jais reikia sekti, vadovaujant dvasiniam mokytojui. Dvasinis mokytojas niekada neiškrypsta iš autoritetų nurodyto kelio.

5. Mokinys visuomet turi stengtis eiti didžiųjų išminčių, praktikavusių šį metodą ir patyrusių sėkmę, pėdomis. Toks turi būti jo gyvenimo *motto*. Ir ne imituoti juos reikia, o, atsižvelgiant į laiką ir aplinkybes, nuoširdžiai sekti jų pavyzdžiu.

6. Mokinys turi būti pasiryžęs pakeisti savo įpročius pagal autoritetų šaltinių reikalavimą. Kad patenkintų Viešpatį, jis turi būti pasiryžęs Arjunos pavyzdžiu atsisakyti ir paties juslinio patenkinimo, ir jo neigimo.

7. Mokinys turi gyventi dvasinėje aplinkoje.

8. Jis turi pasitenkinti tiktai tuo, kas būtina, ir neturi kaupti daugiau, negu reikia kukliai gyventi.

9. Nustatytomis dienomis — vienuoliką dieną po mėnulio jaunaties ir pilnaties — jis turi pasninkauti.

10. Jis turi reikšti pagarbą banyano medžiui, karvei, mokytam *brāhmaṇai* ir bhaktai.

Tokie yra pirmieji atsidavimo tarnybos žingsniai. Pamažu reikia pradėti laikytis ir kitų principų, kurie yra draudžiamąjo pobūdžio.

11. Vengti nusižengimų atliekant atsidavimo tarnybą ir kartojant šventus vardus.

12. Vengti perdėm artimo bendravimo su abhaktomis.

13. Riboti mokinių skaičių. Tai reiškia, kad mokinys, sėkmingai besilaikantis pirmųjų dvylikos taisyklių, pats gali tapti dvasiniu mokytoju, lygiai kaip mokinys gali tapti kelių savo bendraklasių seniūnu.

14. Jis neturi dėtis labai mokytas vien todėl, kad gali cituoti raštus. Jis turi tvirtai žinoti būtinuosius raštus ir be reikalò neskaityti kitos literatūros.

15. Nuolat ir sėkmingai laikantis minėtų keturiolikos taisyklių, galima išlaikyti proto ramybę net didžiausių išbandymų metu, pavyzdžiui, materialios netekties ar laimėjimų metu.

16. Tolimesnėje stadijoje mokinio neužvaldo nei sielvartas, nei iliuzija.

17. Jis nesišaipto nei iš kitų religijų ar garbinimo formų, nei iš Dievo Asmens ar Jo bhaktų.

18. Jis nepakenčia piktžodžiavimo prieš Viešpatį ir Jo bhaktas.

19. Jis neturi leisti į diskusijas, liečiančias vyro bei moters santykius, ir į tuščias kalbas apie kitų šeimyninius reikalus.

20. Jis neturi suteikti nei fizinio, nei dvasinio skausmo jokiai gyvai būtybei, kad ir kas ji būtų.

Iš minėtų dvidešimties taisyklių, trys pirmosios skatinamojo pobūdžio taisyklės rimtam mokiniui privalomos ir yra pačios svarbiausios.

Rimtas mokinys turėtų laikytis dar keturiasdešimt keturių taisyklių, tačiau Viešpats Caitanya nurodė penkias svarbiausias. Jos buvo nustatytos atsižvelgiant į šiuolaikines pasaulietinio gyvenimo sąlygas. Tai:

1. *Bendrauti su bhaktomis.* Bendrauti su bhaktomis — tai atidžiai klausytis, ką jie kalba, pateikti prasmingus klausimus, siūlyti jiems maistą bei priimti iš jų maistą, šelpti juos ir priimti jų aukas.

2. *Giedoti šventą Viešpaties vardą visur ir visada.* Viešpaties vardo giedojimas — lengvas ir nieko nereikalaujantis realizacijos procesas. Giedoti galima bet kada ir bet kokį Viešpaties vardą, o jų yra didelė daugybė. Būtina vengti nusižengimų. Giedant transcendentinius vardus galimi dešimt nusižengimų, kurių reikia kiek tai įmanoma vengti, tačiau bet koku atveju turime stengtis visada giedoti šventus Viešpaties vardus.

3. *Klausytis transcendentinių „Śrīmad-Bhāgavatam“ pasakojimų.* Juos išgirsti galima per viešas *bona fide* bhaktų paskaitas ar iš autorizuotų „Bhāgavatam“ vertimų.

4. *Apsigyventi Mathuroje, Viešpaties Kṛṣṇos gimimo vietoje.* Arba Mathura paversti savo namus, instaliavus juose Viešpaties Dievybę, kurią garbintų visi šeimos nariai, gavę dvasinio mokytojo iniciaciją.

5. *Instaliuotą Dievybę garbinti dėmesingai ir su atsidavimu, taip, kad visa namų aplinka taptų panaši į Viešpaties buveinę.* Tai įmanoma pasiekti tikrai vadovaujant dvasiniam mokytojui, žinančiam transcendentinę Dievybės garbinimo paslaptį ir galinčiam parodyti mokiniui, kaip tai teisingai daryti.

Kiekvienas žmogus bet kuriame pasaulio kampelyje gali laikytis minėtų penkių taisyklių. Jų laikydamasis jis pasiruoš sugrižti namo, atgal pas Dievą. Tai paprastas metodas, kurį pripažino tokie autoritetai, kaip Viešpats Śrī Caitanya Mahāprabhu, kuris tam ir nužengė, kad išgelbėtų puolusias šio amžiaus sielas.

Detalesnes žinias šia tema rasite „Bhakti-rasāmṛta-sindhu“. Jos trumpą santrauką mes pateikiame anglų kalba knygoje „Atsidavimo nektaras“.

Persikelti į dvasinį dangų — tai palengva suardyti materialių grubaus ir subtilaus dvasinės sielos apvalkalų struktūrą. Minėtos penkios atsidavimo veiklos taisyklės turi tokią dvasinę galią, kad jų laikydamasis bhakta net iš pradinės pakopos gali greitai pakilti į *bhāvā* (pakopą, po kurios pasireiškia meilė Dievui), kitaip sakant, patirti dvasinę emociją, transcendentalią ir proto, ir intelekto funkcijų atžvilgiu. Visiškai panirus į *bhāvā*, ar meilę Dievui,

suteikiama teisė eiti į dvasinį dangų, kai tik paliekama laikina materialinė pastogė. Kai bhaktos meilė Dievui pasiekia aukščiausią tobulumo laipsnį, jis egzistuoja dvasiniu lygiu, nors dar rūpinasi grubiu materialiu kūnu. Jis tampa panašus į geležį, įkaitintą iki raudonumo, kuri ugnyje jau nebėra geležis, o įgauna ugnies savybes. Tai įmanoma paslaptingos ir nesuvokiamos Viešpaties energijos dėka, kurios materialistinis mokslas nepajėgia paaiškinti. Todėl reikia su absoliučiu tikėjimu pasišvęsti atsidavimo tarnybai, o kad tikėjimas būtų tvirtas, turime siekti bendravimo su tikrais Viešpaties bhaktomis, užmezgant asmenišką santykį (jei tai įmanoma) arba mąstant apie juos. Bendravimas su bhaktomis padės išsiugdyti tikrą polinkį išties su atsidavimu tarnauti Viešpačiui, kuris kaip žaibo tvyksnis išsklaidys visas materialias abejones. Mokinys pats pereis visas šias dvasinės realizacijos pakopas, todėl išsiugdys tvirtą tikėjimą, kad žengia priekin kelyje į dvasinį dangų. Jis nuoširdžiai prisiriš prie Viešpaties ir Jo buveinės. Šitaip pamažu gims meilė Dievui, kuri žmogui gyvybiškai būtina.

Istorija žino pavyzdžių, kai didžios asmenybės — tarp jų išminčiai ir karaliai — ugdydami meilę Dievui pasiekė tobulumą. Kai kurie sėkmę patyrė pasirinkę *vieną* atsidavimo tarnybos būdą ir atkakliai, su tikėjimu jo laikydami. Štai keletas tokių asmenybių:

1. Imperatorius Parikšitas dvasinį lygmenį pasiekė *klausydamasis* autoriteto, Šrī Śukadevos Gosvāmī, žodžių.
2. Šrī Śukadeva Gosvāmī tą patį rezultatą pasiekė žodis žodin *persakydamas* transcendentinę žinią, kurią jis gavo iš savo didžio tėvo Šrī Vyāsadevos.
3. Imperatorius Prahlāda patyrė dvasinę sėkmę nuolat *atmindamas* Viešpatį, kaip tą buvo nurodęs jam Šrī Nārada Muni, didis šventasis ir bhakta.
4. Sėkmės deivė Lakṣmījī tikslą pasiekė nuolat būdama prie Viešpaties lotoso pėdų ir joms *tarnaudama*.
5. Karalius Pṛthu tikslą pasiekė *garbindamas* Viešpatį.
6. Vežėjas Akrūra tikslą pasiekė *sakydamas maldas* Viešpačiui.
7. Hanumānas (Mahāvīra), garsusis Viešpaties Šrī Rāmacandro bhakta, turėjęs ne žmogaus kūną, tikslą pasiekė *vykdydamas Viešpaties nurodymus*.

8. Didis karžygys Arjuna tobulumą pasiekė *draugaudamas* su Viešpačiu, kuris paskelbė „Bhagavad-gītos“ žinią, norėdamas apšviesti Arjunos ir jo pasekėjų protus.

9. Imperatorius Bali tikslą pasiekė *paaukojęs* Viešpačiui viską, net ir savo kūną.

Tokie yra devyni atsidavimo tarnybos Viešpačiui būdai, ir mokinys savo noru gali pasirinkti bet kuri jų — vieną, du, tris, keturis ar net visus devynis, ir juos praktikuoti. Visi tarnystės Absolutui būdai patys yra absoliutūs; jie nesiskiria nei kiekybės, nei kokybės prasme, kaip tai būdinga materialiam lygiui. Dvasiniame lygmenyje visi daiktai tapatingi vienas kitam, nors ten ir egzistuoja transcendentinė įvairovė. Imperatorius Ambarīša praktikavo visus devynis tarnystės būdus ir patyrė visišką sėkmę. Mintis jis nukreipė į Viešpaties lotoso pėdas, balsą skyrė dvasiniam pasauliui apibūdinti, rankas — Viešpaties šventyklai valyti, o ausis — nuolankiausiai klausyti Viešpaties Śrī Kṛṣṇos žodžių. Jo akys žvelgė į Viešpaties Dievybes, kūnas lietė bhaktų kūnus, nosis uodė Viešpačiui aukotas gėles, liežuvis ragavo Viešpačiui aukotus valgius, o kojos nešė į Viešpaties šventyklą, — visą savo gyvybės energiją jis nukreipė tarnauti Viešpačiui, neturėdamas nė mažiausio troškimo tenkinti jusles. Ta veikla padėjo jam pasiekti tobulo gyvenimo pakopą, kuri visais atžvilgiais pranoksta materialaus mokslo vingrybes.

Todėl, siekiant būties tobulumo, svarbu, kad kiekvienas žmogus praktiškai įsisavintų šiuos dvasinės realizacijos principus. Dvasinė realizacija — vienintelė žmogaus priedermė. Deja, nūdienės civilizacijos atstovai užsivertė ant savo pečių nepakeliamą tautinių pareigų našta. Iš teisybės, tautinės, socialinės, humanitarinės pareigos privalomos tik tiems, kurie neturi dvasinės pareigos. Tik ką gimęs šios žemės gyventojas jau turi pareigas ne tik tautai, visuomenei ir žmogui, bet ir įsipareigojimus pusdieviams, kurie tiekia orą, šviesą, vandenį, etc. Jis skolingas didiems išminčiams, palikusiems didžiulius žinių lobynus, kurie jam rodo kelią per gyvenimą. Skolingas jis ir gyvoms būtybėms, savo protėviams, šeimos nariams ir t.t. Tačiau kai tik jis imasi atlikti vieną vienintelę sau privalomą pareigą — tobulėti dvasiškai, yra savaimė, be ypatingų pastangų, atleidžiamas nuo visų kitų pareigų.

Viešpaties bhakta niekada nebus našta visuomenei, priešingai,

jis — didžiausias visuomenės turtas. Nuoširdaus bhaktos netraukia nuodėminga veikla. Žmogaus, tapusio tyru bhakta, nesavanaudiškas tarnavimas visuomenei gali daug prisidėti kuriant visuotinę taiką ir gerovę šiame ir kitame gyvenime. Ir net jei toks bhakta prasižengia, jo klaidą tuojau ištaiso Pats Viešpats. Todėl bhaktai nereikia nei gilinti materialistinių žinių, nei visko atsisžadėti ir gyventi atsiskyrėlio gyvenimo. Jis ir toliau gali gyventi namuose ir sėkmingai atlikti atsidavimo tarnybą, turėdamas bet kokią socialinę statusą. Istorija žino pavyzdžių, kai nepaprasto žiaurumo žmonės su atsidavimu tarnaudami tapo geraširdžiai. Tyras bhakta savaime, be papildomų pastangų gauna žinojimą ir atsisako to, kas žema gyvenime.

Dvasinis atsidavimo tarnybos mokslas — didžiausia Indijos išminčių dovana pasauliui. Todėl kiekvienam, kuris gimė Indijoje, uždėta pareiga tobulinti savo gyvenimą įsisavinant didžio atsidavimo tarnybos mokslo pagrindus ir perteikiant juos pasauliui, iki šiol nežinančiam, koks galutinis gyvenimo tikslas. Žmonių visuomenei lemta pasiekti tobulumą palengva vystant žinojimą. Indijos išminčiai jį jau pasiekė. Tad kodėl kiti, kad pasiektų tobulumo aukštumas, turi laukti tūkstančius tūkstančių metų? Kodėl nesuteikti jiems sistemingos informacijos tuojau pat, kad jie sutauptų laiką ir jėgas? Tegul žmonės pasinaudoja gyvenimu, kurio galbūt siekė milijonus metų.

Vienas rusų rašytojas girdint visam pasauliui pareiškė, kad mokslo pažanga suteiks žmogui galimybę gyventi amžinai. Jis, aišku, netiki Aukščiausią Būtybę — kūrėją. Ir vis dėlto mes sveikiname jo mintį, nes žinome, kad reali pažanga mokslo žinių srityje neabejotinai atves žmogų į dvasinį dangų ir parodys mokslininkams, kad egzistuoja aukščiausias kūrėjas, kuris kupinas galių, nepaaiškinamų jokiais materialistinio mokslo teorijomis.

Kaip jau minėta, kiekviena gyva būtybė turi amžiną pavidalą, tačiau ji priversta keisti savo išorinius apvalkalus — grubų bei subtilų kūnus, ir šis procesas vadinamas gyvenimu ir mirtimi. Kol gyva būtybė yra surakinta materialios nelaisvės grandinėmis, tol ji keičia apvalkalus ir negali to išvengti net ir aukščiausioje materialios būties stadijoje. Rusų rašytojas gali ir toliau spėlioti, kas būdinga rašytojams, tačiau sveikai protaujantys žmonės, siek tiek

išmanantys gamtos dėsnius, nesutiks su teiginiu, kad materialia-
me pasaulyje žmogus gali gyventi amžinai.

Botanikas iš vieno vaisiaus gali spręsti apie bendrus materia-
lios gamtos dėsningumus. Iš žiedo užsimezges vaisius auga, tam
tikrą laiką kybo ant šakos, bręsta, sunoksta, vysta ir galų gale
nukrinta žemėn. Nukritęs jis pradeda pūti, susimaišo su žeme,
palieka joje sėklą, iš kurios vėl stiebiasi medis, nokinantis daug
vaisių, kurie susilaukia to paties likimo. Ir vėl viskas kartojasi iš
naujo.

Taip ir gyva būtybė (būdama dvasinė kibirkštėlė, Aukščiausios
Būtybės dalis) tuojau po lytinio akto gauna organinį kūną moti-
nos iščiose. Iščiose kūnas pamažu vystosi, paskui gimsta ir auga
toliau, kol tampa vaiku, paaugliu, jaunuoliu, suaugusiu žmogumi,
seniu. Galiausiai, nepaisant rašytojų gerų norų ir vylingų svajo-
nių, kūnas sunyksta ir miršta. Jei lyginsime žmogų su vaisiumi,
skirtumo nerasime. Žmogus, kaip ir vaisius, gali palikti savo sėk-
las — daugybę vaikų, tačiau materialios gamtos dėsniai neleidžia
jam amžinai gyventi materialiaame kūne.

Argi galime nepaisyti materialios gamtos dėsnių? Jų nepakeis
nė vienas mokslininkas materialistas — net didžiausias pagyrū-
nas. Nė vienas astronomas ar mokslininkas negali pakeisti pla-
netų orbitų — jis tegali sukurti juokingai menką žaislinę planetą,
kurią vadina palydovu. Mažam vaikui palydovas gali padaryti iš-
pūdį, vaikas be galo tikės šiuolaikinių palydovų konstruktoriais,
tačiau protingesni žmonės labiau tiki Kūrėją, sukūrusį didžiuo-
sius palydovus — Saulę, žvaigždes, planetas, kurių mokslininkai
materialistai negali net suskaičiuoti. Jei mažas žaislinis palydovas
turi savo kūrėją, kuris gyvena kažkur Rusijoje ar Amerikoje, tai
protinga būtų manyti, kad gigantiški palydovai turi savo kūrėją,
gyvenantį dvasiniame danguje. Jei pagaminti ir paleisti į orbitą
žaislinį palydovą reikia tiek daug mokslo galvų, koks gi tada sub-
tilus ir tobulas protas sukūrė žvaigždžių galaktikas ir neleidžia
joms iškrypti iš orbitų? Ateistai dar iki šiol nesugeba atsakyti į
šiuos klausimus.

Skeptikai kelia savas pasaulio kūrimo hipotezes, kurios pa-
prastai baigiasi žodžiais: „Visa tai sunkiai suprantama“, „Mūsų
protas negali to suvokti, tačiau tai visiškai įmanoma“, „Tai nesu-

vokiama” ir t.t. Tokie žodžiai tegali reikšti, kad skeptikų aiškinimai neturi jokio pagrindo ir nesiremia jokiais mokslo faktais. Tai tiesiog spėjimai. Tiktai „Bhagavad-gītoje” rasime pasitikėjimo vertą informaciją. Pavyzdžiui, „Bhagavad-gītā” suteikia žinių apie tai, kad materialiam pasaulyje yra gyvų būtybių, kurių gyvenimas trunka 4 300 000 x 1000 x 2 x 30 x 12 x 100 saulės metų. „Bhagavad-gītā” mums autoritetingas šaltinis, nes šią žinojimo knygą pripažino didieji Indijos išminčiai — Śaṅkarācārya, Śrī Rāmānujācārya, Śrī Madhvācārya ir Śrī Caitanya Mahāprabhu. „Bhagavad-gītā” pažymi, kad materialiam pasaulyje visos komponentinės formos, nepriklausomai nuo jų gyvavimo trukmės, pasmerkotos sunykti ir mirti.

Todėl visus materialius pavidalus valdo kitimo dėsnis, nors pati materialinė energija yra amžina. Potencialiai viskas amžina, tačiau materialiam pasaulyje materija įgauna pavidalą, kurį laiką egzistuoja, vystosi iki pasiekia brandą, sensta, ima vysti ir galiausiai vėl išnyksta. Ši taisyklė galioja visiems materialiams objektams. Materialistų mintis, kad anapus materialaus dangaus egzistuoja „kažkokios kitos formos”, kurių nemato mūsų akys, kažkas keista ir neįsivaizduojama — ne kas kita, kaip nevalinga nuoroda į dvasinį dangų. Tačiau fundamentalaus dvasios prado nereikia ieškoti kažkur toli — jis veikia visose gyvose būtybėse. Kai dvasinio prado nėra materialiam kūne, materialus kūnas neturi gyvybės. Pavyzdžiui, vaiko kūnas nuolat kinta ir vystosi, kadangi jame glūdi dvasinis pradas. Bet jeigu dvasia palieka kūną, jo vystymasis sustoja. Šis dėsnis galioja kiekvienam materialiam objektui. Materijos forma kinta jai sąveikaujant su dvasia. Be dvasios kitimas nevyksta. Taip vystosi visa visata. Visatą sukuria Transcendencijos energija, Aukščiausiojo dvasinė galia, ir joje atsiranda gigantiški kūnai — Saulė, Mėnulis, Žemė, etc. Visatoje egzistuoja keturiolika planetų sistemų lygių, ir nors šios planetos skirtingo dydžio bei savybių, visoms joms galioja tas pats vystymosi principas. Dvasinė galia jas sukūrė ir tikrai dvasinio prado dėka vyksta kitimas, perėjimas iš vienos formos į kitą ir vystymasis.

Priešingai daugelio paikuolių tvirtinimams, gyvybė tikrai nėra sukuriama jungiantis elementams, pavyzdžiui, cheminės reakcijos

metu. Impulsą materialiai sąveikai duoda aukščiausioji būtybė, sukurianti palankias sąlygas dvasinei gyvybės jėgai reikštis. Aukštesnioji energija manipuliuoja materiją tam tikru būdu — pagal dvasinės būtybės laisva valia priimtą sprendimą. Pavyzdžiui, statybinės medžiagos savaimė „nesureaguoja“ ir staiga neįgauna gyvenamojo namo formos. Gyva dvasinė būtybė laisva valia tam tikru būdu manipuliuoja materija ir šitaip pasistato namą. Taip lygiai materija tėra statybinė medžiaga, o dvasia — kūrėja. Tik žmogus su menku žinių kraičiu vengia daryti tokią išvadą. Kūrėjas gali laikytis nuošaliai ir būti nematomas, tačiau tai nereiškia, kad jo apskritai nėra. Mūsų neturėtų klaidinti gigantiška materialios visatos forma. Veikia reikia mokytis visose materijos apraiškose išvelgti aukščiausio proto egzistavimą. Aukščiausioji Būtybė, aukščiausias protas, *yra pirminis kūrėjas, visų patraukliausias Dievo Asmuo, Śrī Kṛṣṇa*. Kai kas gali nežinoti šios tiesos, tačiau Vėdų raštija — „Bhagavad-gītā“ ir ypač „Śrīmad-Bhāgavatam“ tiksliai aprašo kūrėją.

Vaikas gali nesuprasti, kad į kosminę erdvę paleistą palydovą valdo mokslininkai iš žemės, tačiau protingas suaugęs žmogus šitai supranta. Taip lygiai menkos nuovokos žmonės nieko nežino apie kūrėją ir Jo amžiną buveinę dvasiniame pasaulyje, pranokstantčiame mūsų regėjimo ribas, tačiau tikrovėje dvasinis dangus egzistuoja, kaip egzistuoja ir dvasinės planetos, kurių daug daugiau negu materialaus dangaus planetų ir kurios žymiai didesnės. „Bhagavad-gītā“ suteikia mums žinių apie tai, kad materiali visata tesudaro dalį (vieną ketvirtąją) visos kūrinijos. Apie tai plačiai kalba „Śrīmad-Bhāgavatam“ ir kiti Vėdų raštai.

Jeigu mokslininkai laboratorijose gali sukurti gyvybės energiją „jungdami tarpusavyje tam tikras fizines ir chemines struktūras“, kodėl tie mėgstantys pasigirti mokslininkai materialistai nesukuria gyvybės? Mokslas turi žinoti, kad dvasinė energija skiriasi nuo materijos ir kad jos neįmanoma sukurti jokiais materialiais bandymais. Šiandien rusų ir amerikiečių mokslininkai, be abejonės, toli pažengę įvairių technologijų kūrimo srityje, tačiau jie vis dar neišmano dvasinio mokslo. Jeigu jie nori sukurti tobulą ir pažangią žmonių visuomenę, jiems teks mokytis iš aukščiausio proto.

Rusai nežino apie tai, kad „Śrīmad-Bhāgavatam“ labai gerai

perteikia socializmo filosofiją. „Bhāgavatam” moko, kad visus turtus — visus gamtos išteklius (žemės ūkio produktus, iškasenas, etc.) — sukūrė pirminis kūrėjas, todėl teisę naudotis tam tikra jų dalimi turi kiekviena gyva būtybė. Toliau ten sakoma, jog turėti reikia tiek, kiek būtina gyvybei palaikyti, o jei žmogus trokšta ar pasisavina daugiau negu jam skirta — jis nusipelno bausmės. Be to, pasakyta, kad su gyvuliais reikia elgtis kaip su savo vaikais.

Mes manome, kad nė viena žemės tauta taip puikiai neapibrėžia socializmo, kaip „Śrīmad-Bhāgavatam”. Gyvas būtybes, kurių forma kitokia negu žmogaus, laikysime savo broliais ir vaikais tik tada, kai visiškai įsisąmoninsime kūrėją ir gyvos esybės konstitucinę padėtį.

Žmogaus troškimas būti nemirtingu įgyvendinamas tikrai dvasiniame pasaulyje. Šio esė pradžioje jau buvo minėta, kad troškimas amžinai gyventi — tai požymis, jog mumyse potencialiai glūdi dvasinio gyvenimo galimybė. Žmonių civilizacija turėtų siekti amžino gyvenimo. Kiekvienas žmogus gali patekti į dvasinę karalystę *bhakti-yogos* metodu, kuris aprašytas šiame esė. *Bhakti-yoga* — tai didis mokslas, ir Indijoje sukurta daug mokslo veikalų, kuriais pasinaudojus galima pasiekti gyvenimo tobulumą.

Bhakti-yoga — amžina žmonių religija. Šiandien, kai visas mokslo sritis, net religija, užgožė materialus mokslas, įdomu panauginėti amžinosios žmonių religijos principus šiuolaikinio mokslo požiūriu. Dar Dr. S. Radhakrishnan pasaulinėje religijos konferencijoje pažymėjo, kad šiuolaikinė civilizacija nepripažins religijos, jei jos nepripažins mokslas. Atsakydami į šią pastabą, tiesos mylėtojams su džiaugsmu pranešame, kad *bhakti-yoga* yra amžina pasaulinė religija ir skirta ji visoms gyvoms būtybėms, amžinai susijusioms su Aukščiausiu Viešpačiu.

Śrīpāda Rāmānujācārya žodžiu *sanātana*, „amžinas”, apibūdina tai, kas neturi nei pradžios, nei pabaigos. Kalbėdami apie *sanātana-dharma*, amžinąją religiją, mes laikome šį apibrėžimą savaimė suprantamu. Kas neturi nei pradžios, nei pabaigos, tas aukščiau už bet kokią visados ribotą sektantizmą. Šiuolaikinis mokslas padės mums suprasti, kad *sanātana-dharma* — tai svarbiausia visų pasaulio žmonių, maža to, visų visatos gyvų esybių priedermė. Religinio tikėjimo, kuris nėra *sanātana*, pradžia gali-

ma atsekti žmonijos istorijos analuose, tuo tarpu *sanātana-dharma* neturi pradžios istorijoje, nes ji amžinai susijusi su gyvomis esybėmis.

Jei žmogus priskiria save prie išpažįstančių tam tikrą religiją — ar tai būtų induizmas, islamas, krikščionybė, budizmas ar kokia kita srovė — ir nurodo tam tikrą jos atsiradimo laiką bei aplinkybes, vadinasi tokie įvardijimai nėra *sanātana-dharma*. Induistas gali tapti musulmonu, o musulmonas atsiversti į induistą ar krikščionį, etc., tačiau visada bet kuriomis aplinkybėmis viena yra nekintama — jis visada kažkam tarnauja. Induistas, musulmonas, budistas ar krikščionis visada yra kažkieno tarnas. Išpažįstamas tam tikro tipo tikėjimas nėra *sanātana-dharma*. *Sanātana-dharma* amžinai lydi visas gyvas būtybes ir vienija visas religijas. *Sanātana-dharma* — tai tarnystė.

„Bhagavad-gītā” keletą kartų užsimena apie tai, kas yra *sanātana*. *Sanātana-dharmos* svarbą suvokiame, remdamiesi šiuo autoritetingu veikalu.

Apie *sanātanam* yra nuorodų septinto skyriaus dešimtame posme. Jame Viešpats sako, kad Jis — amžinas ir pirminis visa ko šaltinis, todėl yra *sanātanam*. „Upaniṣados” pirminį visa ko šaltinį apibūdina kaip išbaigtą visumą. Visos pirminio šaltinio emanacijos pačios taip pat yra išbaigtos ir nors daugybė išbaigtų vietų kyla iš išbaigto pirminio *sanātana* šaltinio, jis nenukenčia nei kokybiškai, nei kiekybiškai.* Taip atsitinka todėl, kad *sanātanos* esmė nekintama. Visa tai, kas kinta veikiant laikui ir aplinkybėms, nėra *sanātana*. Todėl viskas, kas formos ar savybių prasme nors kiek pakinta, negali būti laikoma *sanātana*. Pateiksime materialų pavyzdį: Saulė skleidžia spindulius šimtus milijonų metrų, ir nors ji — materialus kūrinys, jos forma ir spinduliai iki šiol nepakito. Todėl tai, kas niekada nebuvo sukurta, negali pakeisti nei pavidalo, nei savybių, net jei tai būtų šaltinis, duodantis visa kam pradžia.

Viešpats sako esąs *visų gyvybės rūšių tėvas*. Be to, Jis tvirtina, kad visos gyvos būtybės, — nesvarbu, kas jos, — yra sudėtinės Jo

---

*Žr. „Śrī Īsopaniṣad”, Ižanginė *mantra*.

dalelės. Vadinasi, „Bhagavad-gītā” skirta visoms joms. „Gītā” pateikia informaciją apie Aukščiausio Viešpaties *sanātana* prigimtį. Ji taip pat pateikia informaciją apie Jo buveinę, esančią labai toli, anapus materialaus dangaus, bei apie gyvų būtybių *sanātana* prigimtį.

Viešpats Kṛṣṇa „Bhagavad-gītoje” taip pat mums sako, kad šis materialus pasaulis kupinas kančių, kurios reiškiasi gimimo, senatvės, ligų ir mirties forma. Kančios egzistuoja netgi aukščiausioje materialios visatos planetoje — Brahmalojoje. Kančių visiškai nėra tikrai Aukščiausiojo buveinėje. Ten nereikalinga saulės, mėnulio ar ugnies šviesa. Dvasinės planetos šviečia pačios iš savęs. Gyvenimas ten amžinas, kupinas žinojimo ir palaimos. Ta buveinė vadinasi *sanātana-dhāma*. Todėl būtų natūralu daryti išvadą, kad gyvos esybės turi sugrįžti į namus, atgal pas Dievą, ir džiaugsmingai gyventi *sanātana-dhāmoje* su *sanātana-puruṣa*, ar *puruṣottama* — Viešpačiu Śrī Kṛṣṇa. Jos neturi dūlėti šiame kančių krašte — materialioje egzistencijoje. Materialiame pasaulyje — netgi Brahmalojoje — laimės nėra, tačiau menkos nuovokos žmonės bando įgyvendinti įvairius planus ir pasiekti aukštesnes materialios visatos planetas. Menkos nuovokos žmonės taip pat ieško pusdievių globos, bet mėlonių, kurias jie gauna, pakanka tik trumpam. Todėl jų religiniai principai ir ta nauda, kurią jie teikia — laikini. Protingas žmogus atsisako bet kokios veiklos, atliekamos religijos vardu, ir randa prieglobstį pas Aukščiausią Dievo Asmenį. Taip jis gauna visišką Visagalio Tėvo globą. Todėl *sanātana-dharma* — tai *bhakti-yogos* procesas, kuris padeda pažinti *sanātana* Viešpatį ir Jo *sanātana* buveinę. Tik šio proceso dėka galima sugrįžti į dvasinę visatą — *sanātana-dhāma* ir ten patirti *sanātana* džiaugsmus.

Sanātana-dharmos pasekėjai nieko nedelsdami gali pradėti laikytis principų, atitinkančių „Bhagavad-gītos” dvasią. Priimti amžinus principus nėra jokių kliūčių. Grįžti pas Dievą gali net menkai apsišvietę žmonės. Taip moko „Śrīmad-Bhāgavatam” ir Pats Aukščiausias Viešpats „Bhagavad-gītoje”. Žmonijai turi būti suteikta galimybė pasinaudoti šiuo mokslu. Kadangi „Bhagavad-gītā” buvo išsakyta Bhārata-varšos žemėje, tai kiekvienam indui uždėta pareiga skelbti tikrosios *sanātana-dharmos* žinią kitose

pasaulio dalyse. Pastaruoju metu klaidžiojantys materializmo patamsiuose žmonės ypač kenčia, o jų tariamasis išsimokslinimas tik tiek pasitarnavo, kad padėjo sukurti atominę bombą. Todėl žmonija atsidūrė prie pat susinaikinimo ribos. *Sanātana-dharma* atskleis tikrąjį gyvenimo tikslą, kurį skelbdami žmonės gaus didžiulę naudą.

Planetų sistemų įvairovė

Mūsų dienomis, kai žmogus mėgina nukeliauti į Mėnulį, visuomenė neturėtų laikyti Krišnos sąmonės kažkokia atgyvena. Pasaulis artėja prie to momento, kai bus pasiektas Mėnulis, o mes kartojame Hare Krišna. Bet žmonės neturi klysti manydami, jog esame atsilikę nuo naujausių mokslo pasiekimų. Mes jau išėjome tą kelią, kuriuo dabar eina mokslas. „Bhagavad-gītoje“ teigiama, kad žmogaus pastangos pasiekti aukštesnes planetas nėra kažkas nauja. Laikraščių antraštės skelbia: „Pirmieji žmogaus žingsniai Mėnulyje“, tačiau žurnalistai nežino, kad milijonai milijonų žmonių jau buvo nuvykę ten ir grįžo atgal. Kelionė į Mėnulį ne pirmiena — visa tai jau seniai žinoma. „Bhagavad-gītā“ (8.16) aiškiai sako: *abrahma-bhuvanāl lokāḥ punar āvartino 'rjuna* — „Mano brangus Arjuna, net jei tu ir eisi į aukščiausią planetų sistemą, vadinamą Brahmalo, turėsi grįžti atgal“. Taigi tarpplanetinė kelionė nėra kažkas nauja. Krišną įsisąmoninusiam bhaktai tai — žinomas dalykas.

Mes esame Krišnos pasekėjai, todėl viską, ką Krišna sako, laikome Absoliučia Tiesa. Pasak Vėdų raštų, egzistuoja daugybė planetų sistemų. Planetų sistema, kurioje mes gyvename, vadinasi Bhūloka. Viršum šios planetų sistemos yra Bhuvarloka. Virš Bhuvarlokos — Svarloka (Mėnulis priklauso Svarlokos planetų sistemai). Virš Svarlokos — Maharloka, dar aukščiau — Janaloka, o virš jos — Satyaloka. Egzistuoja ir žemesnės planetų sistemos. Taigi mūsų visatoje yra keturiolika planetų sistemų lygių, o svarbiausioji planeta visatoje — Saulė. „Brahma-saṁhitā“ (5.52) taip apibūdina Saulę:

*yac-cakṣur eṣa savitā sakala-grahāṇām
rājā samasta-sura-mūrtir aśeṣā-tejāḥ*

*yasyājñayā bhramati sambhṛta-kāla-cakro
govindam ādi-puruṣam tam aham bhajāmi*

„Aš garbinu Govindą [Kṛṣṇą], pirminį Viešpatį, kurio įsaky-
mu Saulė gauna didžiulę galią bei kaitrą ir skrieja savo orbita.
Saulė — tai pagrindinė planeta visose planetų sistemose. Ji yra
Aukščiausio Viešpaties akis”. Iš tiesų, jei nebūtų Saulės, mes ne-
galėtume matyti. Gal mes ir labai didžiuojamės savo akimis, bet
nematome už sienos gyvenančių kaimynų. Žmonės dažnai išsau-
kiančiai klausia: „Ar jūs galite parodyti man Dievą?” Tačiau ką
jie gali regėti? Ko vertos jų akys? Dievas nėra lengvai pamato-
mas. Be saulės šviesos nematytume nieko aplink, jau nekalbant
apie Dievą. Be saulės šviesos mes akli. Naktį, kai saulė nešvie-
čia, nieko nematome, todėl naudojames elektra.

Kosmoso reiškiniuose šviečia ne viena saulė — saulių yra mili-
jonai trilijonų. Apie tai kalba ir „Brahma-samhitā” (5.40):

*yasya prabhā prabhavato jagadaṇḍa-koṭi-
koṭiṣv aśeṣa-vasudhādi-vibhūti-bhinnam
tad brahma niṣkalam anantam aśeṣa-bhūtam
govindam ādi-puruṣam tam aham bhajāmi*

Aukščiausio Dievo Asmens, Kṛṣṇos, dvasinio kūno spindesys
vadinamas *brahmajyoti*, ir šiame *brahmajyoti* išsibarstę nesuskai-
toma daugybė planetų. Kaip saulės šviesoje plauko nesuskaičiuo-
jama daugybė planetų, taip ir švytinčio Kṛṣṇos kūno spinduliuose
plauko begalė planetų ir visatų. Mes turime žinių, kad egzistuo-
ja daugybė visatų, ir kiekvienoje jų šviečia saulė. Taigi yra mi-
lijonai milijardų visatų ir milijonai milijardų saulių, mėnulių bei
planetų. Tačiau Kṛṣṇa sako, kad žmogus, besistengiantis patekti
į vieną tų planetų, tik gaišta laiką.

Žmogus jau pabuvojo Mėnulyje, tačiau kokia žmonijai iš to
nauda? Kokia nauda iš to, kad išsikvojus šitiek pinigų ir energijos
po dešimtmečius trukusių bandymų kažkas nukeliauja į Mėnulį
ir žengia vieną žingsnį? Ar galima ten apsigyventi ir pasikvies-
ti draugų? Net jei nuvyksime į Mėnulį ir apsigyvensime, kokia
iš to nauda? Kol esame materialiam pasaulyje — šioje planeto-
je ar kitoje — mus persekios tos pačios kančios: gimimas, mirtis,
senatvė ir ligos. Mes negalime jų atsikratyti.

Jeigu mes nukeliausime gyventi į Mėnulį — tarkim, tai įmanoma — ar ilgai ten ištvėrsime net ir su skafandrais? Be to, jei ir galėtume ten pasilikti, kokia iš to nauda? Galimas daiktas, Mėnulyje gyvensime ilgėliau, bet vis tiek ne amžinai. Tai neįmanoma. Ir ką mes laimėsime, truputį prailginę savo gyvenimą? *Taravah kim na jivanti*: argi medžiai negyvena tūkstančius metų? Netoli San Francisko esančiame miške mačiau medį, kurio amžius siekia septynis tūkstančius metų. Bet kas iš to? Septynis tūkstančius metų išstovėti vienoje vietoje — nedidelė garbė.

Kaip nuvykti į Mėnulį, kaip grįžti atgal, etc. — ilga istorija, tačiau Vedų raštai kuo nuodugniausiai aprašo šį procesą. Jis nėra naujas. Tačiau mūsų Krišnos Sąmonės Organizacija siekia visai ko kito. Mes nesiruošiame švaistyti savo brangaus laiko. Krišna sako: „Nešvaistik laiko pastangoms nukeliauti į tą ar kitą planetą. Ką tu laimėsi? Visur, kur tik eisi, tave persekios materialios kančios“. Šiuo atveju galima pacituoti puikius „Caitanya-caritāmṛtos“ autoriaus žodžius („Ādi“ 3.97):

*keha pāpe, keha puṇye kare viṣaya-bhoga
bhakti-gandha nāhi, yāte yāya bhava-roga*

„Vienas materialiamе pasaulyje džiaugiasi, kitas — kenčia, ir nors vienam atrodo, kad jis džiaugiasi, o kitas supranta, kad kenčia, iš tikrųjų kenčia visi“. Iš tikrųjų kenčiame visi. Ko šiame materialiamе pasaulyje nekamuoja ligos? Ko nekankina senatvė? Kas nemiršta? Niekas nenori pasenti ar kentėti nuo ligų, tačiau kentėti priversti visi. Kurgi tada tie džiaugsmi? Materialaus pasaulio džiaugsmi — gryna nesąmonė, nes materialiamе pasaulyje nėra jokio džiaugsmo. Mes jį tik išivaizduojame. Nereikia manyti: „Štai džiaugsmas, o štai kančia“, — viskas yra kančia! Todėl „Caitanya-caritāmṛtoje“ sakoma: „Valgymo, miego, poravimosi ir savigynos instinktai veikia visada, tačiau skirtingais lygiais“. Pavyzdžiui, gimti Amerikoje ir būti amerikiečiu — tai doringos ankstesnių gyvenimų veiklos rezultatas. Indijoje žmonės skęsta skurde ir kenčia, ir nors amerikiečiai valgo sviestu storai užteptą duoną, o indai valgo duoną be sviesto, — valgo ir vieni, ir kiti. Skurdas Indijoje neprivertė visų gyventojų mirti iš bado. Keturis svarbiausius kūno poreikius — valgi, miegą, poravimąsi ir savigyną — galima patenkinti bet kokiomis sąlygomis, gimus

tiek nepalankioje, tiek palankioje aplinkoje. Bet kaip išvengti priklausomybės nuo šių keturių dėsnių: gimimo, mirties, ligų ir senatvės — štai kur problema.

Mes turime spręsti šią problemą, o ne galvoti „Ką aš valgysiu rytoj?“ Paukščiai ir žvėrys neturi tokios problemos. Paukščiai iš pat ryto čirškia: „čir, čir, čir“. Jie tikri, kad turės maisto. Nė vienas iš jų nemiršta iš bado ir nežino, kas yra gyventojų perteklius, nes Dievas viskuo aprūpina kiekvieną. Kokybiškai gyvenimo sąlygos skiriasi, bet pasiekti aukštesnį materialių džiaugsmų lygį nėra gyvenimo tikslas. Tikroji problema — kaip išvengti gimimo, mirties, senatvės ir ligų. Jos neišspręsimė švaistydami laiką kelionėms po visatą. Net nukeliavus į aukščiausią planetą ji liks neišspręsta, nes mirtis yra visur.

Pasak Vedų, gyvenimas Mėnulyje trunka dešimt tūkstančių metų, o viena diena prilygsta šešioms Žemės mėnesiams. Taigi gyvenimo Mėnulyje trukmė lygi 10 000 x 180 metų. Tačiau Žemės gyventojui neįmanoma nuvykti į Mėnulį ir apsigyventi ten ilgam, antraip visi Vedų raštai būtų grynias melas. Mes galime mėginti nuvykti į Mėnulį, tačiau gyventi ten neįmanoma. Tokias žinias pateikia Vedos. Todėl mes ne itin trokštame patekti į šią ar kitą materialaus pasaulio planetą. Mes norime tiesiai eiti į planetą, kurioje gyvena Kṛṣṇa. „Bhagavad-gītoje“ (9.25) Kṛṣṇa sako:

*yānti deva-vratā devān
pitṛn yānti pitṛ-vratāḥ
bhūtāni yānti bhūtejyā
yānti mad-yājino 'pi mām*

„Galima eiti į Mėnulį ar net į pačią Saulę, ar į milijonus trilijonų kitų planetų. Jei kas labai prisirišęs prie materijos, gali pasilikti čia, tačiau Mano bhaktos ateis pas Manė“. Toks mūsų tikslas. Inicijacija į Kṛṣṇos sąmonę užtikrina tai, kad mokinys galų gale pasieks aukščiausią planetą — Kṛṣṇaloką. Mes nesėdime sudėję rankas; mes taip pat stengiamės nukeliauti į kitas planetas, tačiau negaištame veltui laiko.

Protingas, blaiviai mastantis žmogus nenori patekti į jokią materialią planetą, nes visose jose rasime keturių rūšių materialias kančias. „Bhagavad-gītā“ pasakoja, kad net patekusius į Brah-

maloką — aukščiausią mūsų visatos planetų sistemą — persekios keturių rūšių kančios. Iš „Bhagavad-gītos” mes sužinome, kad viena Brahmалokos diena trunka milijonus mūsų metų. Tai faktas.

Pasiekti galima netgi aukščiausią planetų sistemą Brahmалoką, tačiau mokslininkai teigia, kad tokia kelionė skriejant kosminio laivo greičiu truktų keturiasdešimt tūkstančių metų. Kas ryšis keliauti kosmine erdve keturiasdešimt tūkstančių metų? Vedų raštai rodo, kad galime patekti į bet kurią planetą su sąlyga, jei esame tam pasiruošę. Kas pasiruošė keliauti į aukštesnes planetų sistemas, kuriose, kaip teigiama, gyvena pusdieviai, tas į jas ir keliauja. Taip pat galima nukeliauti ir į žemesnes planetų sistemas, o norint — pasilikti mūsų planetoje arba, galų gale, įžengti į Aukščiausio Dievo Asmens planetą. Visa tai tėra pasiruošimo reikalas. Tačiau mūsų materialioje visatoje visos planetų sistemos yra laikinos. Tegu tam tikrose planetose gyvenimas ir labai ilgas, tačiau visos gyvos esybės materialioje visatoje pasmerktos sunaikinimui, o po sunaikinimo vėl turi kurtis naujus kūnus. Kūnai yra įvairių tipų. Žmogaus kūnas gyvena šimtą metų, o vabzdžio — tik dvylika valandų. Taigi tų kūnų gyvenimo trukmė — reliatyvus dydis. Tačiau kas įžengia į dvasinę planetą, kuri vadinasi Vaikuṇṭhaloka, tas laimi amžiną gyvenimą, kupiną palaimos ir žinojimo. Jeigu žmogus stengiasi, jis gali pasiekti tokį tobulumą. Šią mintį Viešpats patvirtina „Bhagavad-gītoje”, sakydamas: „Kiekvienas, kuris iš tikrųjų pažįsta Aukščiausią Dievo Asmenį, pasieks Mano būtį”.

Daugelis sako: „Dievas yra didis”, bet tai banali frazė. Reikia žinoti, kuo Jis didis, o šitai atskleidžia autorizuoti šventraščiai. „Bhagavad-gītoje” Dievas aprašo Save. Jis sako: „Mano nužengimas paprasto žmogaus pavidalu iš tikrųjų yra transcendentalus”. Dievas toks maloningas, kad prieš mus stoja kaip paprastas žmogus, tačiau Jo kūnas nėra visiškai toks pat, kaip mūsų. Tokiu pat žmogumi, kaip mes, Kṛṣṇą laiko tik nieko neišmanantys niekšai. Taip teigia ir „Bhagavad-gītā” (9.11):

*avajānanti mām mūḍhā
mānuṣīm tanum āśritam
param bhāvam ajānanto
mama bhūta-maheśvaram*

„Kvailiai išjuokia Mane, kai nužengiu žmogaus pavidalu. Jie nepažįsta Mano transcendentinės, visa ko Aukščiausio Viešpaties prigimties”. Mes turime galimybę sužinoti apie Kṛṣṇą su sąlyga, kad skaitysime tinkamas knygas ir pasirinksime tinkamą vadovą. Kad išsivaduočiau, tereikia paprasčiausiai pažinti Dievo prigimtį. Žmogaus padėtis neleidžia mums iki galo suvokti Absoliutaus Dievo Asmens, tačiau „Bhagavad-gītā” — Aukščiausio Dievo Asmens žodžiai, bei dvasinis mokytojas padės pažinti Jį tiek, kiek leidžia mūsų sugebėjimai. Jei pažinsime Jį iš tikrųjų, tai palikę šį kūną eisime tiesiai į Dievo karalystę. Kṛṣṇa sako: *tyaktvā dehaṁ punar janma naiti mām eti so 'rjuna* — „Kas įgijo žinojimą, tas palikęs kūną daugiau nebegimsta materialiam pasaulyje, bet eina į dvasinį pasaulį — ateina pas Mane” (Bg. 4.9).

Mūsų Kṛṣṇos sąmonės judėjimo tikslas — propaguoti šią pažangią mokslinę mintį platiesiems žmonių sluoksniams. Metodas labai paprastas: pakanka giedoti šventus Dievo vardus: Hare Kṛṣṇa, Hare Kṛṣṇa, Kṛṣṇa Kṛṣṇa, Hare Hare / Hare Rāma, Hare Rāma, Rāma Rāma, Hare Hare, — ir širdis apsivalo nuo nešvaros. Tada suvokiame, kad esame sudėtinės Aukščiausio Viešpaties dalelės ir kad mūsų pareiga — tarnauti Jam. Šis metodas teikia daug džiaugsmo: mes giedame Hare Kṛṣṇa *mantra*, šokame ir valgome nuostabų *prasāda*. Džiugiai gyvendami dabar, kitą gyvenimą ruošiamės įžengti į Dievo karalystę. Tai ne koks prasiimanymas — tai tikrų tikriausias dalykas. Nors nenusimanančiam žmogui tai atrodo prasimanyta, Kṛṣṇa iš vidaus atsiskleidžia kiekvienam, kas rimtai žiūri į Dievo pažinimą. Nuoširdžiai sielai padeda ir Kṛṣṇa, ir dvasinis mokytojas. Dvasinis mokytojas — tai Dievo, glūdinčio kiekvieno širdyje Supersielos pavidalu, išorinė manifestacija. Kas iš tiesų nori suvokti Aukščiausią Dievo Asmenį, tam Supersiela tuojau pat ištiesia pagalbos ranką, nukreipdama jį pas *bona fide* dvasinį mokytoją. Taip dvasiškai tobulėti siekiantis mokiny susilaukia pagalbos iš vidaus ir iš išorės.

Pasak „Bhāgavata Purāṇos”, Aukščiausioji Tiesa patiriama trimis pakopomis. Pirmoji — tai beasmenio Brahmano, ar beasmenio Absoliuto, pažinimas. Antroji — Paramātmos, ar lokalizuoto Brahmano aspekto, pažinimas. Paramātma galima palyginti su neutronu. Ji, kaip ir neutronas, įeina į atomą. Apie tai pasakoja „Brahma-saṁhitā”. Tačiau Aukščiausia Dieviškoji Būtybė ga-

liausiai patiriama, kaip aukščiausias, visų patraukliausias asmuo (Kṛṣṇa), kupinas nesuvokiamų turto, jėgos, šlovės, grožio, žinojimo ir atsizadėjimo potencijų. Šias šešias potencijas pilnutinai atskleidžia Śrī Rāma ir Śrī Kṛṣṇa, kai Jie nužengia pas žmones. Tik dalis žmonių — besąlygiškai atsidavę bhaktos — tegali pažinti Kṛṣṇą autoritetingų apreikštų raštų pagrindu; kiti, paveikti materialios energijos, susipainioja. Todėl Absoliuti Tiesa yra Absoliutus Asmuo, neturintis sau lygių. Niekas negali su Juo varžytis. Jo transcendentinis kūnas skleidžia beasmenio Brahmano spindesį — taip panašiai saulė skleidžia spindulius.

Pasak „Viṣṇu Purāṇos“, materialioji energija vadinasi *avidyā*, ar nežinojimas. Ji gauna išraišką per karminę veiklą, t.y. veiklą dėl juslinių malonumų. Ir nors gyva būtybė dėl juslinių malonumų lengvai pasiduoda iliuzijai ir pakliūva į materialios energijos spąstus, iš tikrųjų ji priklauso antimaterialiai, arba dvasinei energijai. Šia prasme gyva būtybė — teigiama energija, o materija — neigiama. Materija nesivysto tol, kol nesusiliečia su aukštesniąja, dvasine arba antimaterialia energija, kuri yra sudėtinė dvasinės visumos dalis. Dalykai, susiję su dvasine energija, kuri būdinga gyvoms būtybėms, eiliniam žmogui, be abejonės, sunkiai suvokiami, stebinantys. Kartais žmogui ribotos juslės iš dalies atskleidžia tuos dalykus, o kartais jam visiškai nepavyksta jų suvokti. Todėl geriausia klausytis, ką sako aukščiausias autoritetas — Śrī Kṛṣṇa arba Jam atstovaujantis bhakta, kuris priklauso mokinių sekai.

Kṛṣṇos sąmonės judėjimo tikslas — suprasti Dievą. Dvasinis mokytojas, gyvas Kṛṣṇos atstovas, padeda mums iš išorės, o Kṛṣṇa, kaip Supersiela, padeda iš vidaus. Gyva esybė gali pasinaudoti ta pagalba ir padaryti taip, kad jos gyvenimas būtų nuogyventas sėkmingai. Mes kviečiame visus skaityti autoritetingą literatūrą ir suprasti mūsų judėjimą. Mes išleidome tokias knygas: „Bhagavad-gītā, kokia ji yra“, „Viešpaties Caitanyos mokymas“, „Śrīmad-Bhāgavatam“, „Kṛṣṇa, Aukščiausias Dievo Asmuo“ ir „Atsidavimo nektaras“. Taip pat įvairiomis kalbomis leidžiame mėnesinį žurnalą „Back to Godhead“. Mūsų misija — išgelbėti žmonių visuomenę nuo naujo įsikūnijimo spąstų, padaryti taip, kad jie nepakliūtų į gimimo ir mirties ratą.

Visi turime stengtis ateiti pas Kṛṣṇą. Mūsų žurnale „Back to

„Godhead” buvo publikuotas šių eilučių autoriaus straipsnis „Anapus visatos”. Straipsnis, remdamasis „Bhagavad-gītos” žiniomis, aprašo šalį, kuri plyti anapus šios visatos. „Bhagavad-gītā” — labai populiari knyga. Ji daug kartų leista Amerikoje, taip pat Indijoje. Deja, skelbti „Bhagavad-gītos” mokymą į Vakarų atvyko daugybė įvairaus plauko niekšų. Vadiname juos niekšais todėl, kad jie apgavikai, nesuteikiantys tikrų žinių. Tuo tarpu „Bhagavad-gītoje, kokia ji yra” mes autoritetingai apibūdiname dvasinę gamtą.

Kosmoso reiškinią yra vadinama „gamta”, bet egzistuoja ir kita, aukštesnė gamta. Kosmoso reiškinią yra žemesnioji gamta, tačiau anapus jos — išreikštos ar neišreikštos — plyti kita gamta, kuri vadinasi *sanātana*, amžinoji. Nesunku suprasti, jog visa, kas čia gauna išraišką, yra laikina. Mūsų kūnas — akivaizdus to pavyzdys. Jei žmogus turi trisdešimt metų, vadinasi, prieš trisdešimt metų jo kūnas buvo neišreikštas. Ir po penkiasdešimties metų šis kūnas vėl taps neišreikštas. Toks realiai veikiantis gamtos dėsnis. Kūnas gauna išraišką ir vėlei sunaikinamas, — taip jūros bangos kaskart pakyla ir nuslūgsta. Tačiau materialistui rūpi tik šis laikinas gyvenimas, kuris gali nutrūkti kiekvieną akimirką. Kaip miršta kūnas, taip lygiai bus sunaikinta visata — milžiniškas materialus kūnas, ir nesvarbu, laimingi esame ar ne, kur mes gyvename — šioje planetoje ar kitoje, — viskam ateina galas. Tad kodėl švaistome laiką, bandydami patekti į kitą planetą, jei ir joje viskas pasmerkta žūti? Stenkimės patekti į Kṛṣṇaloką. Štai dvasinis mokslas. Mes turime stengtis suvokti šį mokslą, o suvokę — patys skelbti jį visam pasauliui. Pasaulis skendi tamsybėje. Ir nors žmonės neturi žinių, jie labai pasipūtę. Ilgus dešimtmečius dėti didžiules pastangas, o po to nukeliauti į Mėnulį ir parsigabenti iš jo uolienu — argi tai mokslo pažanga? Kosmoso keliautojai didžiuojasi: „Mano koja žengė Mėnulio paviršiumi”. Tačiau ką jie laimėjo? Net jei ir galėtume gyventi Mėnulyje, gyventume neilgai. Atėjus laikui, viskas bus sunaikinta.

Stenkitės pasiekti tokią planetą, iš kurios nebegrižtama, kurioje gyvenimas amžinas ir kur galima šokti su Kṛṣṇa. Tokia Kṛṣṇos sąmonės prasmė. Pažvelkime į šį judėjimą rimtai, nes Kṛṣṇos sąmonė suteikia šansą pasiekti Kṛṣṇą ir su Juo amžinai šokti. Vedų

raštai pasakoja, kad materialus pasaulis sudaro tik vieną ketvirtadalį Dievo kūrinijos. Trys ketvirtadaliai Jo kūrinijos — dvasinis pasaulis. Ši teiginį rasime „Bhagavad-gītoje“, kur Krišna sako: „Šis materialus pasaulis tėra tik maža visumos dalelė“. Jei, įtempę visą savo regėjimą, pažvelgsime į dangų, vis tiek pamatysime tikrai vieną visatą, o juk jų yra tikras spiečius tame pasaulyje, kurį vadiname materialiu. Tačiau anapus nesuskaičiuojamos daugybės visatų spiečių driekiasi dvasinis dangus, apie kurį „Bhagavad-gītā“ taip pat kalba. Viešpats sako, kad anapus materialaus pasaulio egzistuoja kita, amžina gamta, kuri istoriškai neturi nei pradžios, nei pabaigos. Žodis „amžina“ nurodo tai, kas neturi nei pabaigos, nei pradžios. Vėdų religija vadinama amžina todėl, kad niekas negali pasakyti, kada ji užgimė. Krikščioniškosios religijos istorija siekia du tūkstančius metų, savo istoriją turi ir musulmonų religija, tačiau jei kas mėgintų atsekti, kada užgimė Vėdų religija, jis nerastų jos istorinės pradžios. Todėl ji ir vadinama amžinąja religija.

Mes pagrįstai galime teigti, kad Dievas sukūrė šį materialų pasaulį, o tai reiškia, kad Dievas egzistavo prieš kūrimą. Pats žodis „sukūrė“ reiškia, kad Viešpats egzistavo dar prieš kosmoso reiškinijos kūrimą. Todėl Dievas nepavaldus kūrinijai. Jei Dievas būtų pavaldus kūrinijai, kaip Jis galėtų kurti? Jis turėtų būti vienu iš materialios kūrinijos objektų. Bet Dievas nepavaldus kūrinijai. Jis — kūrėjas ir todėl yra amžinas.

Nors egzistuoja dvasinis dangus, kuriame yra nesuskaičiuojama daugybė dvasinių planetų ir nesuskaičiuojama daugybė dvasinių gyvų esybių, tie, kurie neverti gyventi dvasiniame pasaulyje, siunčiami į materialųjį pasaulį. Materialų kūną mes pasirenkame savo noru, tačiau iš tiesų esame dvasinės sielos, ir todėl jis mums nereikalingas. Kada ir kaip mes jį gavome, sužinoti neįmanoma. Niekas negali atsekti istorijoje to momento, kada sąlygota siela pirmą kartą gavo materialų kūną. Yra 8 400 000 gyvų esybių formų: 900 000 rūšių gyvų esybių gyvena vandenyje, 2 000 000 gyvųjų rūšių sudaro augalai ir daržovės. Deja, Vėdų mokslas nedėstomas jokiam universitete. Bet visa tai — faktai. Tegu botanikai ir antropologai patyrinėja Vėdų išvadas. Darvino gyvosios materijos evoliucijos teorija užima labai reikšmingą vietą mokslo iš-

taigų programose. Tas tiesa. Tačiau „Bhāgavata Purāna” bei kiti autoritetingi didelės mokslinės reikšmės raštai taip pat pasakoja, kaip gyvos esybės evoliucionuoja iš vienos rūšies kūno į kitą. Evoliucijos idėja ne nauja, ir nors Vedų raštuose pateikta gausi informacija apie gyvenimo sąlygas materialiam pasaulyje, pedagogai teikia reikšmę tik Darvino teorijai.

Mes tik nežymi dalis gyvų esybių, gyvenančių daugybėje materialaus pasaulio visatų. Materialiam pasaulyje ir materialiam kūne gyvena pasmerktieji. Antai kalėjime įkalintus žmones nubaudė valstybė, tačiau kaliniai sudaro tik menką visų gyventojų dalį. Į kalėjimą patenka ne visi gyventojai, o tik nepaklusnieji. Taip ir sąlygotos materialaus pasaulio sielos sudaro tik nežymią visų Dievo kūrinijos gyvų esybių dalelę. Jos prasikalto Dievui — nepakluso Kṛṣṇos valiai, todėl pateko į šį materialų pasaulį. Jei žmogus protingas ir smalsus, jis mėgina išsiaiškinti: „Kodėl aš pasmerktas sąlygotam gyvenimui? Aš nenoriu kentėti”.

Yra trys kančių rūšys, įskaitant kūno bei dvasios kančias. Havajuose priešais mano namus gyvenantis žmogus augino keletą gyvulių ir paukščių skerdimui. Aš pateikiau tokį pavyzdį savo mokiniams: „Prieš jus stovi keletas gyvulių, ir jei jūs pasakysite jiems: „Mieli gyvulėliai, ko jūs laukiate? Bėkite! Juk jus pakrės,” — jie niekur nebėgs. Jie neturi nuovokos”.

Kančia be žinių, nežinant būdo, kaip išsigelbėti, — tai gyvuliškas gyvenimas. Kas nesupranta, kad kenčia, kam atrodo, kad viskas klojasi gerai, tas turi ne žmogaus, o gyvulio sąmonę. Žmogus turi suvokti, kad žemėje jis patiria trejopas kančias. Jis privalo žinoti, kad kenčia gimdamas, kenčia mirdamas, kenčia sendamas ir kenčia sirgdamas. Jis turi domėtis, kaip išvengti kančios. Toks yra tikrasis tiriamasis darbas.

Mes kenčiame nuo pat gimimo. Žmogus, kaip vaisius, devynis mėnesius tūno ankštame motinos pilve, hermetiškame maiše. Jis negali judėti. Jį puola mikroorganizmai, o jis negali pasipriešinti. Kai vaikas išvysta pasaulį, jo kančios tęsiasi toliau. Be abejonės, motina labai rūpinasi naujagimiu, bet jis vis tiek verkia, nes kenčia. Jį kanda vabzdžiai, jam skauda pilvą — kūdikis verkia, o mama nežino, kaip jį nuraminti. Kančios prasideda dar motinos iščiose. Vėliau, po gimimo, kai vaikas paūgėja, kančių ima daugėti.

Jis nenori eiti į mokyklą, bet priverstas tai daryti. Jis nenori mokyti, bet mokytojas skiria užduotis. Jei pažvelgsime į savo gyvenimą, pamatysime, kad jis — viena kančia. Kodėl tada ateiname į šį pasaulį? Sąlygota siela ne itin protinga. Mes turime klausti: „Kodėl aš kenčiu?“ Jei nuo kančios yra vaistų, reikia gydytis.

Su Aukščiausiu Viešpačiu mus sieja amžinas ryšys, tačiau dėl vienos ar kitos priežasties šiuo momentu esame susiteršę materija. Todėl būtina pasinaudoti metodu, kuris padės mums sugrįžti į dvasinį pasaulį. Šis jungties metodas vadinasi *yoga*. Iš tikrųjų žodį *yoga* reikėtų versti „pridėtis“. Dabar mes esame atimti iš Dievo, atimti iš Aukščiausiojo, tačiau kai mes save pridėsime prie Jo, kai susijungsime, savo žmogaus gyvenimą nugyvensime sėkmingai. Visą gyvenimą turime mokytis ir artėti prie tokio tobulumo lygio, o mirties metu, kai atsiskirsime nuo materialaus kūno, turime šį lygį pagaliau pasiekti. Mirties valandą privalome būti pasiruošę. Pavyzdžiui, studentai dvejus—penkerius metus mokosi koledžuose. Po to jų žinios tikrinamos egzaminų metu. Jei egzaminą studentai išlaiko, gauna laipsnį. Taip ir gyvenime. Jei esame pasiruošę mirties egzaminui ir jį išlaikome, persikeliamė į dvasinį pasaulį. Viskas patikrinama mirties metu.

Gerai žinoma bengalų patarlė sako: „Kiek žmogus padarė siekdamas tobulumo, bus patikrinta mirties metu“. Kaip elgtis mirties metu, kai paliekame dabartinį kūną, pasakoja „Bhagavad-gītā“, *Dhyāna-yogui* (medituotojui) Śrī Kṛṣṇa skiria šiuos posmus:

*yad akṣaram veda-vido vadanti
viśanti yad yatayo vīta rāgāḥ
yad icchanto brahmacaryam caranti
tat te padam saṅgrahena pravakṣye*

*sarva-dvārāṇi saṁyamya
mano hr̥di nirudhya ca
mūrdhny ādhāyātmanaḥ prāṇam
āsthito yoga-dhāraṇām*

„Žmonės, išmanantys Vedas, tariantys *omkāra* ir atsižadėję pasaulio didieji išminčiai įžengia į Brahmaną. Siekiantys šio tobulumo laikosi celibato. O dabar Aš glaustai tau paaiškinsiu pro-

cesą, kuris padeda išsigelbėti. *Yogos* būseną — tai atsiribojimas nuo juslinės veiklos. Užvėrus visus juslių vartus ir sutelkus protą širdyje, o gyvybės orą — viršugalvyje, panyrama į *yogą*” (Bg. 8.11-12). *Yogos* sistema šį procesą vadina *pratyāhāra* — „priešingas”. Dabar mūsų žvilgsnis nukreiptas į žemiškąjį grožį. Todėl dėmesį reikia atitraukti nuo mėgavimosi tuo grožiu ir sutelkti jį į vidinį grožį. Tai vadinasi *pratyāhāra*. Taip lygiai ir klausą reikia sutelkti į vidų ir išgirsti garsą *omkāra*.

*om ity ekākṣaram brahma
vyāharan mām anusmaran
yaḥ prayāti tyajan deham
sa yāti paramām gatim*

„Jeigu žmogus praktikuoja šią *yogą* ir taria šventą skiemenį *om* — tobiliausią raidžių junginį, o atsiskirdamas nuo kūno galvoja apie Aukščiausią Dievo Asmenį, jis tikrai pasieks dvasines planetas” (Bg. 8.13). Taip turi būti nutraukta išorinė juslių veikla, o protas sutelktas į *viṣṇu-mūrti*, Viešpaties Viṣṇu pavidalą. Tai *yogos* tobulumas. Protas labai neramus, todėl jį reikia sukaupti į širdį. Sutelkus protą į širdį, o gyvybės orą pakėlus į viršugalvį, pasiekiamas *yogos* tobulumas.

Tada tobulas *yogas* sprendžia, kur jam keliauti. Egzistuoja nesuskaičiuojama daugybė materialių planetų, o anapus jų plyti dvasinis pasaulis. *Yogai* tai sužino iš Vėdų raštų. Pavyzdžiui, prieš atvykdamas į Jungtines Valstijas, aš skaičiau apie šią šalį knygoje. Taip lygiai aukštesniųjų planetų bei dvasinio pasaulio aprašymus galima rasti Vėdų raštuose. *Yogas* žino viską. Jis gali persikelti į kokią tik nori planetą. Jam nereikalingas kosminis laivas.

Mokslininkai materialistai jau daug metų stengiasi patekti į kitas planetas ir stengsis dar šimtus ar net tūkstančius metų, bet niekada į jokią kitą planetą nepateks. Galimas daiktas, vienas ar du žmonės moksliniu keliu pasieks kokią nors planetą, tačiau toks būdas nebus visiems prieinamas. Visiems prieinamas būdas patekti į kitas planetas yra *yogos* arba *jñānos* sistemų praktika. Tačiau *bhakti* sistema nėra skirta persikelti į kokią nors materialią planetą. Tie, kurie su atsidavimu tarnauja Kṛṣṇai, ar Aukščiausiam Viešpačiui, nesidomi jokiom materialaus pasaulio planetom,

nes žino, kad visose jose veikia tie patys keturi materialios būties dėsniai. Kai kuriose planetose gyvenimas daug ilgesnis negu Žemėje, bet ir ten yra mirtis. Tačiau įsisąmoninus Kṛṣṇą, pakylama virš šio materialaus pasaulio, kur viešpatauja gimimas, mirtis, ligos ir senatvė.

Dvasinis gyvenimas — tai rūpesčių ir kančių nebuvimas. Todėl protingieji nesistengia pasikelti į jokią šio materialaus pasaulio planetą. Žmonės bando nukeliauti į Mėnulį, ir nors pasiekti jį labai sunku, kas ten patenka — gyvena žymiai ilgiau. Žinoma, šiuo atveju kalbama ne apie gyvenimą esamu kūnu. Jeigu mes patektume į Mėnulį su savo kūnu, be abejonės, tuoj pat mirtume.

Norint patekti į tam tikrą planetų sistemą, reikia turėti atitinkantį jos sąlygas kūną. Kiekvienoje planetoje gyvena gyvosios esybės, turinčios tos planetos sąlygoms pritaikytą kūną. Pavyzdžiui, mes galime su dabartiniu kūnu pasinerti į vandenį, tačiau negalime tenai apsigyventi visam laikui. Vandenyje galime išbūti penkiolika, šešiolika, o gal ir visas dvidešimt keturias valandas, bet tai viskas, ką mes galime. O vandens gyvūnų kūnai specialiai pritaikyti gyventi vandenyje. Ištraukta į sausumą žuvis tuojau pat miršta. Kaip matome, net ir Žemėje egzistuoja skirtingos kūnų rūšys, skirtos gyventi tam tikrose vietose; taigi ir mes, jei norime patekti į kitą planetą, turime atitinkamai pasirengti ir gauti tinkamą kūną.

Pakeitusi kūną ir *yogos* proceso dėka persikėlusį į Mėnulį, gyva būtybė gyvena ten labai ilgai. Šeši mūsų mėnesiai prilygsta vienai aukštesnių planetų dienai. Taigi, tose planetose būtybės gyvena dešimt tūkstančių metų. Tai pasakoja Vėdų raštai. Be abejonės, yra planetų, kuriose labai ilgas gyvenimas, tačiau net ir ten yra mirtis. Po dešimties ar dvidešimties tūkstančių, ar net po milijono metų (tai nėra svarbu) vis tiek atsėlina mirtis.

Iš tikrųjų mes nepavaldūs mirčiai. „Bhagavad-gītoje“ (2.20) pradžioje teigiama: *na hanyate hanyamāne śarīre*. Mes — dvasinės sielos, todėl esame amžini. Tad kodėl mes turime mirti ir gimti? Tai protingos mintys. Įsisąmoninusieji Kṛṣṇą yra labai protingi, nes jie nesuinteresuoti pasikelti į jokiais planetas, kuriose gyvenimas nors ir ilgas, tačiau baigiasi mirtimi. Veikiau jie trokšta gauti kūną, panašų į Dievo. *Īśvaraḥ paramaḥ kṛṣṇaḥ sac-cid-ānanda-*

vigrahaḥ („Brahma-saṁhitā” 5.1). Dievo kūnas yra *sac-cid-ānanda*. *Sat* reiškia „amžinas”, o *cit* — „kupinas žinojimo”. *Ānanda* reiškia „kupinas palaimos”.

Kaip rašoma mūsų brošiūroje „Kṛṣṇa, palaimos šaltinis”, jeigu mes persikelsime į dvasinį pasaulį — į Kṛṣṇos ar bet kurią kitą dvasinę planetą, gausime kūną, analogišką Dievo kūnui: *sac-cid-ānanda* — amžiną, kupiną žinojimo ir palaimos. Taigi tu, kurie stengiasi įsisąmoninti Kṛṣṇą, gyvenimo tikslas visai kitas, negu tu, kurie stengiasi patekti į geresnės materialaus pasaulio planetas. Viešpats Kṛṣṇa sako: *mūrdhny ādhāyāt-manah prāṇam āsthitō yoga-dhāraṇām* — „Yogos tobulumas — persikelti į dvasinį pasaulį” (Bg. 8.12).

Dvasinė siela — tai mikroskopinė dalelė, glūdinti kūne. Mes jos nematome. *Yogos* sistema praktikuojama stengiantis pakelti sielą į viršugalvį. Ši praktika trunka visą gyvenimą, o tobulumą pasiekiame tada, kai savąjį „aš” perkeliame į viršugalvį ir pro jį ištrūkstame iš kūno. Tada galime patekti į kokią tik norime aukštesnę planetą. Tokį tobulumą pasiekia *yogas*.

Yogas, kuriam įdomu pamatyti Mėnulį, yra tarsi tas keliautojas, vykstantis į Europą, Kaliforniją, Kanadą ar kitas šalis. Jis taria sau: „Pasižvalgysiu po Mėnulį, o po to persikelsiu į aukštesnes planetas”. Praktikuodami šią *yogos* sistemą, galime persikelti į daugelį planetų, tačiau kad ir kur nuvyktume — susidursime su vizų ir muitų sistema. Norint patekti į kitas planetas, reikia atitinkamai pasiruošti.

Kṛṣṇą įsisąmoninusių žmonių nedomina jokios laikinos planetos, net jei jos žada ilgą gyvenimą. Jei mirties akimirką *yogas* pajėgia išstarti *om* — koncentruotos formos transcendentinį garsą ir tuo pat metu *mām anusmaran* — atmena Kṛṣṇą, Višṇu, jis pasiekia tobulumą. Apskritai, *yogos* sistemos tikslas — sutelkti protą į Višṇu. Impersonalistai tik įsivaizduoja, kad jie regi Višṇu pavidalą, arba Viešpatį, o personalistai nieko neįsivaizduoja — jie iš tikrųjų mato Aukščiausio Viešpaties pavidalą. Bet kuriuo atveju — ar žmogus koncentruoja protą įsivaizduodamas, kad regi Višṇu pavidalą, ar iš tikrųjų regi Višṇu — jis privalo sutelkti į Jį protą. *Mām* reiškia „į Aukščiausią Viešpatį Višṇu”. Kas palikdamas kūną sutelkia protą į Višṇu, tas atsikratęs kūno eina į dvasinę karalystę. Tikri *yogai* netrokšta įeiti į jokią kitą planetą, nes

žino, kad laikinose planetose gyvenimas laikinas, ir jų tos planetos nedomina. Štai kur išmintis.

Pasak „Bhagavad-gītos” (7.23), tie, kuriuos patenkina laikina laimė, laikinas gyvenimas ir laikini patogumai, nėra išmintingi. *Antavat tu phalam teṣām tad bhavaty alpa-medhasām*: „Tik labai riboto proto žmonės domisi tuo, kas laikina”. Taip sako „Śrīmad Bhagavad-gītā”. Aš — amžinas, tad kodėl turiu domėtis laikiniais dalykais? Kas nori gyventi laikinai? Niekas nenori. Jeigu buto šeimininkas paprašo mus išsikelti, mes apgailestaujame, tačiau nesigailime, jei tenka keltis į geresnį butą. Tai mums būdinga. Mes nenorime mirti, nes esame amžini.

Materiali atmosfera apiplėšia mus, atimdama iš mūsų amžinybę. „Śrīmad-Bhāgavatam” sako: „Patekėdama ir nusileisdama saulė trumpina mūsų gyvenimą.” Mūsų gyvenimas trumpėja kasdien. Jei saulė pateka 5.30 ryto, tai 5.30 vakaro mūsų gyvenimas jau būna sutrumpėjęs dvylika valandų. Prabėgusio laiko niekada nesusigražinsime. Jei paprašysime mokslininkų: „Aš užmokėsiu dvylika milijonų dolerių, sugražinkite man tas dvylika valandų”, jie atsakys: „Ne, tai neįmanoma”. Mokslininkai negali sugražinti laiko. Todėl „Bhāgavatam” ir sako, kad saulėtekis ir saulėlydis trumpina mūsų gyvenimą.

Laikas — būtasis, esamasis ir būsimasis — vadinasi *kāla*. Rytoj dabartis taps praeitimi, o ateitis — dabartimi. Tačiau praeitis, dabartis ir ateitis susijusi su kūnu — mes gi nepriklausome praeities, dabarties ir ateities kategorijai. Mes priklausome amžinybės kategorijai. Todėl ir turime domėtis, kaip pasiekti ar pasikelti į amžinybės lygmenį. Savo išvystytą sąmonę žmogus turi panaudoti paieškoms to vienintelio kelio, kuris atvestų jį į amžiną gyvenimą, o ne gyvuliškiems poreikiams tenkinti: valgyti, miegoti, poruotis ir gintis. Sakoma, kad saulė atima iš mūsų gyvenimą — minutes, valandas, dienas, bet jeigu mes kalbame Uttama-ślokoš temomis, apie Viešpatį, laiko neprarandame. Laiko, paaukoto Kṛṣṇos sąmonės šventykloje, žmogus nepraranda. Taip praleistas laikas — tai turtas. Jis ilgina, o ne trumpina gyvenimą. O dėl kūno, tai jo egzistavimo laikas trumpėja, ir niekas negali sustabdyti šio proceso, kad ir kaip norėtų. Bet dvasinio išsilavinimo, kurį mes gauname Kṛṣṇos sąmonėje, saulė negali atimti. Jis — didžiausias turtas.

Kartoti Hare Kṛṣṇa, Hare Kṛṣṇa, Kṛṣṇa Kṛṣṇa, Hare Hare / Hare Rāma, Hare Rāma, Rāma Rāma, Hare Hare — labai lengva. Laikas, praleistas kartoiant, nepraeina veltui kaip laikas, kurį atiduodame kūnui. Prieš penkiasdešimt metų aš buvau jaunuolis, bet tie laikai nebegrįžtamai praėjo, tačiau dvasinis žinojimas, kurį man suteikė dvasinis mokytojas, niekur nedings — liks su manimi. Net tada, kai aš paliksiu kūną, jis bus su manimi; jei šį gyvenimą įgytas žinojimas yra išsamus, jis atves mane į amžiną buveinę.

Ir materialus, ir dvasinis pasauliai priklauso Kṛṣṇai. Mums nepriklauso niekas. Visas pasaulis yra Aukščiausio Viešpaties nuosavybė, lygiai kaip valstybėje viskas priklauso vyriausybei — ir kalėjime, ir už jo sienų. Sąlygotas gyvenimas materialiam pasaulyje — tai tarsi gyvenimas kalėjime. Kalinys negali laisva valia pereiti iš vienos kameros į kitą. Būdamas laisvėje, žmogus kraustosi iš vieno namo į kitą, tačiau kalėjime to daryti negalima, tenka kalėti savo kameroje. Visos materialaus pasaulio planetos kaip tos kameros. Mes bandome nukeliauti į Mėnulį, tačiau mechaninėmis priemonėmis tai neįgyvendinama. Nesvarbu, kas esame — amerikiečiai, indai, kinai ar rusai, gyventi mums skirta ši planeta. Nors egzistuoja milijonai milijardų planetų, nors turime priemones, kurių pagalba galėtume ten nukeliauti, niekur negalime išvykti, nes mus sąlygoja gamtos dėsniai — Dievo įstatymai. Vienoje kameroje uždarytas žmogus be vyresybės leidimo neturi teisės pereiti į kitą. „Bhagavad-gītoje” Kṛṣṇa sako, kad iš vienos kalėjimo kameros eiti į kitą nėra prasmės. Laimės tai niekam neatneš. Jei kalinys mano: „Aš gyvenu vienoje kameroje, paprašysiu prižiūrėtojo, gal leis man persikelti į kitą ir tuomet būsiu laimingas”, jis klysta. Žmogus negali būti laimingas tarp kalėjimo sienų. Laimės siekiame keisdami kameras — kapitalizmą komunizmu. Tikslas mums turi būti išsivadavimas iš vieno ir kito „izmo”. Žmogus turi visiškai atsisakyti tų materializmo „izmų”, tik tada jis patirs laimę. Tokia Kṛṣṇos sąmonės programa.

Mes klausome Aukščiausiojo Asmens patarimo. Jis sako: „Mano brangus Arjuna, tu gali pasikelti į aukščiausią planetų sistemą, kuri vadinasi Brahmaloaka ir yra visų geidžiama, nes gyvenimas joje labai ilgas”. Mes negalime apskaičiuoti kiek laiko

trunka Brahmaloškos pusdienis — tai aukščiau už mūsų matematinis sugebėjimus. Tačiau net ir Brahmaloškoje yra mirtis. Todėl Kṛṣṇa sako: „Nešvaistik savo laiko, bandydamas pakilti ar persikelti iš vienos planetos į kitą”.

Žmonės, kuriuos man teko sutikti Amerikoje, nenustygsta vietoje. Jie kraustosi iš buto į butą, iš šalies į šalį. Nenustygstame vietoje, nes ieškome tikrųjų savo namų. Keisdami gyvenamąją vietą, neatrasime amžino gyvenimo. Amžinas gyvenimas — tai gyvenimas su Kṛṣṇa. Todėl Kṛṣṇa sako: „Viskas priklauso Man. Aš gyvenu pačioje nuostabiausioje buveinėje, kuri vadinasi Goloka Vṛndāvana”. Tas, kuris nori į ją patekti, turi įsisąmoninti Kṛṣṇą ir pamėginti suvokti, kaip Kṛṣṇa ateina į Žemę ir iš jos išeina, kokia yra Jo konstitucinė padėtis ir kokia mūsų konstitucinė padėtis, koks mūsų ryšys su Juo ir kaip reikia gyventi. Pamėginkite moksliskai suvokti šias tiesas. Kṛṣṇos sąmonėje viskas moksliska — Kṛṣṇos sąmonė ne mistifikacija, kažkieno užgaida, sentimentai, fanatizmas ar vaizduotės padarinys. Kṛṣṇos sąmonė — tiesa, faktas, tikrovė. Kṛṣṇą reikia suvokti iš tikrųjų.

Norime mes to ar nenorime, mums teks palikti kūną. Išauš diena, kai pagal gamtos dėsnius paliksime kūną. Net prezidentas Kenedis turėjo paklusti gamtos dėsniams ir pakeisti kūną. Jis negalėjo pasakyti: „Juk aš prezidentas, aš — misteris Kenedis. Man negali taip atsitikti”. Jis buvo priverstas pakeisti kūną. Taip veikia gamta.

Aukštas žmogaus sąmoningumas reikalauja suvokti, kaip veikia gamta. Sąmonė būdinga ne tiktai žmogui — ją turi taip pat šunys, katės, kirmėlės, medžiai, paukščiai, žvėrys bei visos kitos gyvybės rūšys. Bet mums neskirta gyventi su gyvulio sąmone. „Śrīmad-Bhāgavatam” sako, kad žmogaus kūną mes gavome po daugelio daugelio gimimų. Todėl dabar neturėtume neteisingai juo pasinaudoti. Prašau jūsų — paskirkite savo gyvenimą Kṛṣṇos sąmonei ugdyti ir būkite laimingi.

Apie autorių

Jo Dieviškoji Malonė A. C. Bhaktivedanta Swami Prabhupāda į šį pasaulį atėjo 1896 metais Indijoje, Calcuttos mieste. Su savo dvasiniu mokytoju, Śrīla Bhaktisiddhānta Sarasvatī Gosvāmī, pirmą kartą susitiko Calcuttoje 1922 metais. Bhaktisiddhāntai Sarasvatī, garsiam teologui ir šešiasdešimt keturių Gauḍīyos Maṭhų (Vedų institutų) įsteigėjui, patiko išsilavinęs jaunuolis, ir jis įtikino pastarąjį skirti savo gyvenimą Vedų žinojimui sklęsti. Śrīla Prabhupāda tampa Bhaktisiddhāntos Sarasvatī pasekėju, o po vienuolikos metų (1933 m. Allahabade) — oficialiai inicijuotu mokiniu.

Pirmojo susitikimo metu Śrīla Bhaktisiddhānta Sarasvatī Thākura paprašė Śrīlos Prabhupādos skelbti Vedų žinias anglų kalba. Vėlesniais metais Śrīla Prabhupāda parašo komentarus „Bhagavad-gītai“, prisideda prie Gauḍīyos Maṭhų veiklos, o 1944 metais pradeda leisti dvisavaitinį žurnalą anglų kalba — „Back to Godhead“ („Atgal pas Dievą“), kurį dabar Vakaruose toliau leidžia jo mokiniai daugiau negu trisdešimčia kalbų.

1947 metais, pripažindama retą Śrīlos Prabhupādos išprusimą ir atsidavimą Viešpačiui, Gauḍīyos Vaiṣṇavų Bendrija suteikia jam „Bhaktivedantos“ titulą. 1950 metais, būdamas penkiasdešimt ketverių metų amžiaus, Śrīla Prabhupāda atsisako šeimyninio gyvenimo ir tampa *vānaprastha* — duoda atsiskyrelio įžadus, daugiau laiko paskirdamas studijoms ir knygų rašymui. Jis išvyksta į šventą Vṛndāvanos miestą ir apsigyvena istorinėje viduramžių Rādhā-Dāmodaros šventykloje. Čia, kuklioje aplinkoje, jis keletą metų atsidėjęs studijuoja ir rašo. 1959 metais Śrīla Prabhupāda duoda *sannyāso*s įžadus. Rādhā-Dāmodaros šventykloje Śrīla

Prabhupāda pradeda kurti savo gyvenimo šedevrą — daugiatomį 18 000 posmų „Śrīmad-Bhāgavatam“ („Bhāgavata Purānos“) vertimą su komentarais. Parašo „Easy Journey to Other Planets“ (lietuviškai „Anapus laiko ir erdvės“).

1965 metais, išleidęs tris „Bhāgavatam“ tomus, Śrīla Prabhupāda atvyksta į Jungtines Valstijas įgyvendinti misijos, kurią jam uždėjo dvasinis mokytojas. Vėliau jis išleidžia daugiau kaip šešiasdešimt tomų autoritetingų vertimų su komentarais bei studijų, kuriose apžvelgia Indijos religijos ir filosofijos klasikinius kūrinis.

1965 metais kroviniu laivu atvykęs į New Yorką, Śrīla Prabhupāda praktiškai neturėjo jokių lėšų. Tik kitų metų liepos mėnesį, patyręs didelius sunkumus, jis įkuria Tarptautinę Krišnos Šamonės Organizaciją. Kai 1977 metais Śrīla Prabhupāda paliko šį pasaulį (lapkričio 14 d.), jo vadovaujama Organizacija jau buvo išaugusi į pasaulinio masto konfederaciją, kurią sudarė daugiau kaip šimtas *āśramų*, mokyklų, šventyklų, institutų bei žemės ūkio bendruomenių.

Śrīla Prabhupāda — taip pat ir keletas stambių tarptautinių kultūros centrų Indijoje įkūrimo iniciatorius. Numatyta, kad aplink Śrīdhāma Māyāpuros centrą Vakarų Bengalijoje iškils dvasinis miestas. Vṛndāvanoje (Indija) pastatyta didinga Kṛṣṇa-Balarāmos šventykla ir viešbutis svečiams iš viso pasaulio. Stambus kultūros bei švietimo centras yra ir Bombėjuje. Daugelyje svarbių Indijos vietų taip pat bus sukurti centrai.

Vis dėlto vertingiausias Śrīlos Prabhupādos indėlis — tai jo knygos. Mokslininkų nepaprastai vertinamos už autoritetingumą, minties gilumą ir aiškumą, jos naudojamos kaip akademiniai vadovėliai daugelyje koledžų. Śrīlos Prabhupādos raštai išversti daugiau kaip į 40 kalbų. Leidykla „The Bhaktivedanta Book Trust“, įsteigta 1972 metais Śrīlos Prabhupādos knygos publikuoti, šiuo metu yra stambiausia Indijos religijos bei filosofijos literatūros leidėja pasaulyje.

Jau būdamas garbingo amžiaus, per dvylika metų Śrīla Prabhupāda su paskaitomis keturiolika kartų apkeliavo planetą, pabuvojo šešiuose kontinentuose. Nepaisant to, kad buvo labai užimtas, Śrīla Prabhupāda visą laiką daug rašė. Jo raštai sudaro ištisą Vedų filosofijos, religijos, literatūros bei kultūros biblioteką.

Žodynėlis

- Aparā prakṛti** — žemesnioji, arba materiali energija.
- Aṣṭāṅga-yoga** — materialistinis kūno oro valdymo menas, leidžiantis persikelti į bet kurią norimą planetą.
- Avidyā** — nežinojimas.
- Bhagavānas** — „turtinasis“; gyvoji būtybė, kuri yra visų energijų šaltinis.
- Bhakti-yoga** — meilės ir atsidavimo tarnyba Kṛṣṇai (aukštesniosios energijos veikla).
- Bhāva** — prisirišimas (būseną, po kurios gimsta meilė Dievui).
- Brahmā** — pirmoji gyva būtybė sukurtame materialiaame pasaulyje, vadovaujanti visatos dievybė.
- Brahmajyoti** — dvasinis Kṛṣṇos kūno spindesys.
- Brahmanas** — spindesys, sklindantis iš transcendentinio Viešpaties Kṛṣṇos kūno.
- Brahma-pāda** — būvis, kai užimama Brahmos vieta.
- Brahma-randhra** — anga viršugalvyje. *Yogas*, pakėlęs gyvybės jėgą į *brahma-randhra*, gali išeiti iš grubaus bei subtilaus kūnų ir pasiekti transcendentines Vaikuṇṭhos planetas.
- Dhūma** — tamsus, dviejų savaitių laikotarpis be mėnulio. Tie, kurie palieka kūną šiuo nepalankiu mirties metu, pakyla į aukštesnes planetas, bet po mirties vėl sugrižta į Žemę.
- Guṇos** — gamtos modusai.
- Hare** — kreipimosi į Viešpaties energiją forma.
- Jiva** — gyvoji siela, arba gyvybės jėga.
- Kāla** — amžinasis laikas.
- Parā prakṛti** — aukštesnioji energijos forma, kurianti antimaterialų pasaulį.

Para-vyoma — įvairių dvasinių planetų sistema, sudaranti didesnę (tris ketvirtąsias) Aukščiausio Viešpaties kuriamosios energijos dalį. Dar vadinama Vaikuṅṭhaloka.

Pitos — išėjusieji protėviai.

Pratyāhāra — procesas, kai užveriami visi juslių kanalai, protas sukaupiamas į širdį, o gyvybės oras — į viršugalvį, ir šitaip pasiekama *yoga*.

Rajas — materialus aistros modusas.

Sanātana — „amžina“; tai, kas neturi nei pradžios, nei pabaigos.

Sanātana-dhāma — amžinoji gamta, antimaterialus dangus anapus materialios visatos.

Sanātana-dharma — amžinoji gyvosios būtybės esmė; tarnystė.

Sāṅkhyaitai — spekuliatyvūs mąstytojai, detaliai tyrinėjantys materialius pradus analizės bei sintezės būdu.

Satyaloka — aukščiausia materialaus pasaulio planeta. Dar vadinama Brahmhaloka.

Sattva — materialus dorybės modusas.

Siddhaloka — planetos tobulų (materialia prasme) būtybių, sugebantių pajungti savo valiai gravitaciją, erdvę, laiką ir kt.

Soma-rasa — dangiškas gėrimas, geriamas Mėnulyje.

Tamas — materialus neišmanymo modusas.

Uttarāyana — laikotarpis, kai saulė krypsta į šiaurę ir kai erdvę valdo ugnies ir šviesos dievybės. Palankus laikotarpis patyrusioms Transcendenciją asmenybėms palikti savo kūnus ir pasiekti antimaterialų pasaulį.

Vaikuṅṭhaloka — Žr. Para-vyoma.

Vibhūti-bhinnam — specifinių savybių įvairovė, lemianti savitą kiekvienos planetos atmosferą ir tai, kad vienos planetos organizmai gali prisitaikyti prie kitos planetos sąlygų tik kūniškų ar psichologinių pokyčių pagalba.

Viṣṇu-mūrti — Viṣṇu pavidalas.